

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

ΕΤΟΣ ΚΕ'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1962

ΑΡΙΘ. 236

Η ΒΑΒΕΛ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΝΑΥΤΗΣ

Αυτόν τὸν χαρακτηριστικὸ τίτλο εἶχε ἓνα ἄρθρο πὸ δημοσιεύθηκε στὸ γαλλικὸ περιοδικὸ «ITINÉRAIRES» τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, ἐξ ἀφορμῆς τῆς πηθσεως στὸ διάστημα τοῦ πρώτου κοσμοναύτου Γιοῦρι Γκαγκάριν.

Τὸ ἄρθρο αὐτὸ τὸ προσφέρομε σήμερα στοὺς ἀναγνώστες μας γιὰ νὰ κρίνουν οἱ ἴδιοι καὶ νὰ ἐκτιμῆσουν τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιμετωπίζει ὁ ἀρθρογράφος τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ ἐπίτευγμα τῆς ἀνθρώπινης ἐπιστήμης, ἔξω ἀπὸ ὁποιαδήποτε πολιτικὴ ἢ ἰδεολογικὴ ἐκμετάλλευσι τοῦ θέματος, καθὼς καὶ τὰ λογικά-καὶ μεταφυσικά-συμπεράσματα πὸ ἃ μποροῦσαν νὰ προκύψουν ἀπὸ μιὰ ἀντικειμενικὴ καὶ ἀπροκατάληπτη θεώρησι τοῦ γεγονότος αὐτοῦ.

Φαίνεται πὼς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀξιοθαύμαστος, ἀφοῦ ἔγινε ἱκανὸς νὰ ταξιδέψῃ στὸ διάστημα.

Φαίνεται ὅτι ὁ κομμουνισμὸς εἶναι ἀξιοθαύμαστος, γιὰτὶ ἐξεπαίδευσε τὸν Γιοῦρι Γκαγκάριν.

Μᾶς παραγγέλλουν, λοιπόν, θαυμασμοὺς ἀνάμικτους.

Ἔ, λοιπόν, ἀκόμα μιὰ φορά, εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ μὴ ὑπακούσωμε στὴν παραίνεσι, νὰ ἀρνηθοῦμε τὴν ἀνάμιξι.

Κι αὐτό, ὄχι γιὰτὶ εἴμαστε «ἀλλεργικοὶ» μπρὸς στὰ θαυμάσια τοῦ διαστήματος, μὲ τὴν ἔννοια π.χ. πὸ ὁ J. P. Sartre, φεύγοντας μπροστὰ σὲ λειβάδια πὸ μ' ὄλα ταῦτα εἶναι ὠραία, λέει πὼς εἶναι ἀλλεργικὸς στὴν πρᾶσινάδα.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὰ ἀνθρώπινα ἔργα πὸ ἀναπτύσσονται στὸ ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο διάστημα δὲν εἶναι τὰ μόνια πὸ ἃ μποροῦσαν νὰ κινήσουν τὸ θαυμασμό. Ὑπάρχουν ἄλλα, πὸ γεννιῶνται καὶ ἀναπτύσσονται στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀνθρώπου διαστήμα, πὸ εἶναι τὸ ἴδιο ἐκπληκτικὸ,

καὶ μάλιστα περισσότερο. Καί, δίχως ἄλλο, ὁ θαυμασμὸς διαφοροποιεῖται σὲ συνάρτησι μὲ ἐκεῖνο πὸ ὀνομάζει ὁ Jung στροφῆ (τάσι) πρὸς τὰ ἔξω καὶ στροφῆ πρὸς τὰ ἔσω (ἐνδοσκόπησις). Ἡ πρὸς τὰ ἔξω στροφῆ συνίσταται σὲ ἓνα «ἐπικρατοῦν ἐνδιαφέρον» πὸ φέρεται πρὸς τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο, στίς ἔλξεις του, τίς προσκλήσεις του, τὴν δρᾶσι πὸ τὸ χρησιμοποιεῖ ἢ τὸ μεταμορφώνει. Ἡ ἐνδοσκόπησις φέρει τὸ ἐπικρατοῦν αὐτὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὸν κόσμο τὸν ἐσωτερικὸ, ὅπου ἐκδηλώνεται ἡ μυστικὴ ζωὴ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος καὶ ὅπου τὸ φυσικὸ καὶ βιολογικὸ σύμπαν θεωρεῖται ὄχι σὰν ἀντικείμενο γιὰ ἐκμετάλλευσι ἀλλὰ σὰν αἰνιγμα πὸ ζητεῖ ἐξήγησι. Τόσο ἢ πρὸς τὰ ἔσω ὅσο καὶ ἢ πρὸς τὰ ἔξω στροφῆ ἔχουν τίς κρίσεις τους, τίς ἀρρώστειες τους. Ἔχουν ἐπίσης τίς ἐπιτυχίες τους. Στὴν ἐποχὴ μας, ἢ ἐνδοσκόπησις βλέπει, δίχως ἀμφιβολία, νὰ λιγοστεύουν οἱ εὐκαιρίες της. Ὅσο μικρὴ, ὅμως, καὶ ἂν εἶναι ἡ μερίδα της μέσ' στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία, θὰ κἀνη πάντα ὥστε μερικοὶ ἄνθρωποι νὰ θαυ-

μάζουν περισσότερο μιὰ μουσική συμφωνία—ἐβδόμη ἢ ἐνάτη—μιὰ συναυλία ἢ ἓνα ποίημα, ἀπὸ ἓνα γῦρο τῆς γῆς.

Στὴν πραγματικότητα, ἂν ὑπάρχει μιὰ κανονικὴ πορεία τῆς ζωῆς, θὰ πρέπη ἀσφαλῶς νὰ συνίσταται σὲ μιὰ ρυθμικὴ ἐναλλαγὴ τῶν δύο αὐτῶν τάσεων. Οἱ δύο αὐτὲς τάσεις δὲν μένουν, ἄλλωστε, δίχως ἐπικοινωνία μεταξύ τους.

Ἄφοῦ, λοιπόν, τώρα βασιλεύει ὁ κοσμοναύτης, ὅς συναινέσωμε κι' ἐμεῖς νὰ στραφοῦμε πρὸς τὰ «ἔξω». Ἄς προχωρήσωμε...

Μεγαλύτερα κινητικότης.

Τὸ νὰ κάνη κανεὶς τὸν γῦρο τῆς γῆς μὲ τὶς συνθήκες πού τὸν πραγματοποίησε ὁ Γκαγκάριν, δηλαδή—10ν—σὲ μεγάλο ὕψος (175 χιλιόμετρα στὸ «περίγειον» καὶ 302 στὸ «ἀπόγειον») καί—20ν—μὲ μεγάλη ταχύτητα (8 χιλιόμετρα τὸ δευτερόλεπτο), ἀντιπροσωπεύει ἀναμφισβήτητα μιὰ καινοτομία σχετικὰ μὲ τοὺς πατροπαράδοτους τρόπους ἀνθρωπίνης μετατοπίσεως—καὶ τοὺς ταχύτερους ἀκόμη—καὶ μὲ τοὺς συνηθισμένους τόπους ἀνθρωπίνων ταξιδιῶν, καὶ μὲ ὅσους, ἀκόμα, θὰ μᾶς ἔκαναν νὰ σαστίσωμε.

Καθὼς ἔχει παρατηρηθῆ, ἀναφορικὰ μὲ τὶς δόξες τοῦ παρελθόντος, γιὰ πολὺ μακρὸν χρόνον ἡ ἀνθρωπότης μόνον γιὰ μιὰ μετριώτατη κινητικότητά ἐστάθηκε ἱκανή. Ἔτσι, π.χ. ὁ Ναπολέων δὲν προχωροῦσε ταχύτερα ἀπὸ τὸν Ἰούλιο Καίσαρα. Κατὰ παρόμοιον τρόπο, χρησιμοποιοῦσαν κι' οἱ δύο τους γιὰ τὶς μετατοπίσεις τους ἑλαφρὰ ὀχήματα πού τὰ ἔσερναν ἄλογα, μὲ μεθοδικὰ ὠργανωμένους σταθμούς κατὰ διαστήματα. Δεκαοκτῶ ὀλόκληροι αἰῶνες πού πέρασαν, δὲν ἄλλαξαν καὶ πολλὰ πράγματα. Τὸ γεγονός, βέβαια, τῆς ἀντικαταστάσεως, στὸ σύστημα ζεύξεως, τοῦ περιλαίμιου τοῦ τραχήλου ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ ὤμου συνιστοῦσε ἤδη μιὰ πρόοδο. Τὸ ἴδιο καὶ στὴ θάλασσα,

ἡ ἐνίσχυση τῆς πλώρης, ἡ τολμηρὴ διάταξη τῶν πανιῶν καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῆς κώπης κατευθύνσεως ἀπὸ τὸ πηδάλιο. Οἱ παραπάνω ὅμως βελτιώσεις δὲν ἐμπόδισαν ὥστε, στὸ διάστημα αὐτὸ τῶν μακρῶν αἰῶνων, νὰ μὴ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος μεγαλύτερη ταχύτητα ἀπ' αὐτὴν τοῦ ἀλόγου κχι τοῦ ἀνέμου πού φουσκῶνε τὰ πανιά τῶν πλοίων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἑξατομίκευσι τῆς μεταφορᾶς, ἐπενόησε βέβαια τὴν «βινεγκρέγτα», καμπίνα μονταρισμένη ἐπάνω σὲ τροχοῦς, πού τὴν ἔσερναν τὰ ἀνθρώπινα χέρια, καὶ ἀργότερα τὴν «draisienne» πού ἡ προώθησις τῆς γινόταν μὲ τὸ πόδι (εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ δικύκλου). Χρειάστηκε, ὅμως, ἡ ἀτμομηχανή, καὶ ἔπειτα ὁ ἐκρηκτικὸς κινητήρας, γιὰ νὰ πρέξῃ κάπως ταχύτερα ἡ ἀνθρωπότης.

Ἡ Mme de Sévigné χρειάζοταν ὀκτῶ μέρες γιὰ νὰ φτάσῃ στοὺς «Rochers». Σήμερα, γιὰ μιὰ τέτοια ἀπόστασι, ὁποιοσδήποτε διαθέτει δυὸ «ἀτμοπίπτους» χρειάζεται μόνον ὀκτῶ ὥρες. Ἔτσι, τὸ γήινο διάστημα, κι' ὅταν ἀκόμα διασχίζεται ἀπὸ τὸ μετριώτερο καὶ τὸ πιὸ ἀκαλαίσθητο ὄχημα γαλλικῆς κατασκευῆς, ἀντιστέκεται εἰκοσιτέσσερις φορὲς ὀλιγώτερο στὸν σημερινὸ ἄνδρα ἢ γυναῖκα παρὰ στοὺς συγχρόνους τοῦ Μεγάλου Βασιλέως ἢ καὶ στὸν Μέγα Βασιλέα τὸν ἴδιο. Καί, ἐκτὸς αὐτοῦ... ἐξεκολλήσαμε καὶ ἀπὸ τὸ ἔδαφος.

Τὸ τελευταῖο αὐτὸ δὲν ἦταν καθόλου εὐκολο μὲ τὸ «ἐλαφρότερο τοῦ ἀέρος»: ἡ «λέμβος» τοῦ δυστυχημένου Pilâtre ἐπῆρε φωτιά καὶ τὸ μεγάλο χάρτινο μπαλλόνι του κᾶκε. Μὰ οὔτε καὶ μὲ τὸ «βαρύτερο τοῦ ἀέρος» ἦταν λιγώτερο δύσκολο τὸ ἐγχείρημα. Ὁταν πιά, λοιπόν, τὸ βαρύτερο τοῦ ἀέρος, ἐχώθηκε, ἐβιδώθηκε μεσ' στὴν ἀτμόσφαιρα μὲ ταχύτητα πού ὀλοένα μεγάλωνε, ἦταν στ' ἀλήθεια κάτι τὸ θαύμασιο. Καὶ νά, τώρα, πού ξεκολλοῦμε καὶ ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα...

Ἡ ταραχὴ τοῦ αἵματος.

Πρόκειται γιὰ ἕνα τόλμημα, καὶ γιὰ ἕνα κατόρθωμα. Καὶ πρῶτα-πρῶτα, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος, μέσα στὸ κοσμικὸ σύνολο, εἶναι ἕνα ζῶο πλασμένο γιὰ νὰ ζῆ στὰ βᾶθη τῆς ἀτμοσφαιράς. Βγαίνοντας ἔξω ἀπὸ τὸν ἀέρινο ὠκεανὸ του, εἶναι σὰν τὸ ψάρι ἔξω ἀπ' τὸν ὠκεανὸ του τὸν ὑδάτινο, βρίσκεται δηλαδὴ σὲ μιὰ θέσι τὸ ὀλιγώτερο ἀνώμαλη. Αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ καὶ ἀπέραντο περιβάλλον, ποὺ ὀνομάζεται διάστημα, παρουσιάζει τὴν ἀξιοσημειωτὴ ἰδιορρυθμία νὰ εἶναι ριζικὰ ἀντιβιολογικό. Γιὰ ὅσους θὰ λησμονοῦσαν τὸν ὀλοφάνερο αὐτὸ νόμο τῆς φύσεως, οἱ ἐφημερίδες ἐπρόσφεραν γιὰ μελέτη ἕνα ἀτύχημα. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ θερμοκρασία στὴν ὁποία ἕνα ὑγρὸ ἀρχίζει νὰ βράζει ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀτμοσφαιρική πίεσι· καθὼς ἐπίσης ὅτι σὲ ὕψος 20 περίπου χιλιομέτρων ἡ ἀτμοσφαιρική πίεσις χαμηλώνει σὲ σημεῖο ποὺ τὸ αἷμα στοὺς 37' γνωρίζει ἕνα βρασμὸ αὐτόματο. Μεταβάλλεται, τότε, σὲ ἕνα κόκκινο ἀφρὸ, οἱ σάρκες πρήσκονται καὶ τὸ δέρμα σκάζει. Ἐσημειώθη, λοιπόν, ἕνας θάνατος ποὺ ὀφείλεται σ' αὐτὴν τὴν αἰτία: ὁ θάνατος ἐνὸς Ἀμερικανοῦ ὑπολοχαγοῦ ποὺ, ἐνῶ ἦταν κλεισμένος μέσα σὲ ἕνα θάλαμο «ἀποσυμπιέσεως» (χωρὶς νὰ ἔχη διαπιστωθῆ ἂν ἐπρόκειτο γιὰ αὐτοκτονία ἢ γιὰ κάποιον ἀδέξιο χειρισμὸ) ἔβαλε σὲ κίνησι τὸν μηχανισμό ἀραιώσεως τῆς ἀτμοσφαιράς.

Τὸ «διάστημα» λοιπὸν αὐτὸ εἶναι κατ' ἀρχὴν φοβερὰ ἐπικίνδυνο λόγῳ μιᾶς ἀπουσίας, εἶναι ὅμως ἐπικίνδυνο καὶ χάρις σὲ διάφορες παρουσίες: τὴν παρουσία τῆς ἀρχικῆς κοσμικῆς ἀκτινοβολίας, καθὼς τὴν ἄλλη, τὴν ἀπρόοπτη, τῶν μετεωριτῶν. Ὁ κοσμοναύτης, τέλος, δὲν ἀπειλεῖται μόνον ἀπὸ τοὺς τὸπους ποὺ ἐπισκέπτεται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ταχύτητες στὶς ὁποῖες ὑποβάλλεται: εἶναι οἱ ἐπίπονες καὶ ἐπικίνδυνες στιγμὲς τῆς αὐξήσεως καί, ἔπειτα, τῆς ἐλαττώσεως τῆς ταχύτητος,

μὲ τὴν ἐνδιάμεση εὐφορία ἀπὸ τὴν ἀπουσία τῆς βαρύτητος. Τὸ αἷμα ταρασσεται, ἡ καρδιὰ μπαίνει σὲ δοκιμασία. (Οἱ κτύποι τῆς καταγράφονται, σὲ μῆκος χιλιάδων χιλιομέτρων, ἐπάνω σὲ μαγνητικὲς ταινίες).

Καὶ ὅμως... νὰ ποὺ ὁ Γκαγκάριν ἐγύρισε σῶος καὶ ζωντανὸς ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ διαστήματος. Ὅλα ἔπαιξαν καλὰ τὸ ρόλο τους. Καὶ πρῶτο ἀπ' ὅλα, τὸ μηχανήμα τῶν πέντε τόννων, φοβερὸ ὅπως τραντάζεται στὶς ἐκτονώσεις του, σὰν ἀνυπόμονο ἄλογο. Ἐπειτα τὸ σκάφανδρο τοῦ Γκαγκάριν, ταξιδιώτη ἐνημερωμένου ποὺ εἶχε μαζὶ του κάθε τι ποὺ χρειαζόταν γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν ἀτμόσφαιρά του καὶ νὰ καλύρῃ τὸ αἷμα του ποὺ θὰ ἐμαστίγωνε ἡ ὑπερβολικὴ ταχύτης. Ὑστερα, ὁ στεγανὸς θάλαμος, ἀνάλογα κλιματισμένος μὲ χλιαρὴ ἐσωτερικῶς θερμοκρασία καὶ ποὺ μπορούσε νὰ ὑποστῆ στὰ τοιχώματά του τὶς προβλεπόμενες ὑψηλὲς θερμάνσεις. Τέλος, ἡ «ραδιοκαθοδήγησις» μὲ τὴν μαθηματικῶς ἀκριβῆ «ὑπακοή», εἴτε ἐπρόκειτο γιὰ τὴν ἐκτόξευσι ἐνὸς ὀρόφου, εἴτε γιὰ τὴν «δορυφοροποίηση» τοῦ ἐξαρτήματος ἢ, τέλος, γιὰ τὴν ὑπὸ ὠρισμένη γωνία κλίσι κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ βρῆ, μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιρα, τὸν «διάδρομο» ἐπιστροφῆς του.

Μία ἀντίφασις.

Ἄν, ὅμως, τὸ γεγονός αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι κάτι, καὶ κάτι τὸ θαυμαστὸ, μ' ὅλο ποὺ ὁ θαυμασμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ κάποια ἀνησυχία, ἡ ἔννοια ποὺ τοῦ ἀποδίδεται ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασί του ἐπάνω στὴ μοῖρα γῆς ἀνθρωπότητος εἶναι, ἐπίσης, κάτι ποὺ θὰ ἔπρεπε, νομίζομε, νὰ ξυπνήσῃ περισσότερες ἀντιδράσεις ἀπ' ὅσες ἐπροκάλεσε.

Γιατί, τὸ κατόρθωμα τοῦ Γκαγκάριν ἔδωσε ἀφορμὴ σὲ ἕνα εἶδος «κατὰ ὀρόφους» συνωμοσίας, σ' ἕναν πονηρὸ ἰδεολογικὸ πύραυλο μέσα στὰ πειραματικὰ πεδία τῆς δουλείας.

Στὸν πρῶτο ὄροφο τῆς συνωμοσίας αὐτῆς ἐξυμνοῦνται τὰ θαύματα τοῦ κομμουνισμού: θαύματα ἐπιστημονικά, θαύματα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά. Ἐνας θόρυβος πού ἐκράτησε πάρα πολύ. Ἄς δεχθοῦμε ὅμως, γιὰ νὰ παύση ἐπὶ τέλους, τὰ διαφημιζόμενα ἐπιτεύγματα. Ἄφου, γιὰ νὰ ἐπιτύχη τὸ πρῶτο ταξίδι τοῦ κοσμοναύτη, ἐχρειάστηκε ἡ παράλληλη συμβολή διαφορετικῶν ἐπιστημῶν, ἡ χημεία καὶ ἡ φυσικὴ γιὰ τὴν προώθησι, ἡ ἠλεκτρονικὴ καὶ ἡ ἀστρονομία γιὰ τὴν καθοδήγησι, ἡ μεταλλουργία γιὰ τὴν ἀντίστασι τοῦ σκάφους, ἡ ἀνατομία καὶ ἡ φυσιολογία γιὰ τὴν συμπεριφορά τοῦ ταξιδιώτη, ἄς δεχθοῦμε ὅτι κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιστῆμες αὐτὲς ἐδημιουργήθη καὶ ἀνεπτύχθη ἀπὸ τὸν Ροροφ, μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Ὅτι κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιστῆμες αὐτὲς τὴν βρῆκε μόνος του, χάρις σὲ κάποια ἔμπνευσι, μὲ μόνη τὴ δύναμι τοῦ κομμουνισμού καὶ χωρὶς τίποτα νὰ πάρη ἀπὸ τὸ παρελθόν, αὐτὴν τὴν «tabula rasa», πού λέει τὸ τραγοῦδι. Ἐξ ἄλλου, ἂν ὁ Ροροφ παραχωροῦσε κάποια ἰδιοφυία ἢ κάποια ἀξία στὸν Pascal, στὸν Newton, τὸν Planck ἢ τὸν Einstein, δὲν θὰ ἔπρεπε, λόγω τῆς σχέσεως πού καθιέρωσε τὸ Κόμμα ἀνάμεσα στὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο καὶ τὸ πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ καθεστῶς, νὰ ἐξυμνήσῃ, μὲ ἀφορμὴ τὸν Πασκάλ, τὴν λαμπρότητα τοῦ αἰῶνα τῆς Γαλλικῆς Βασιλείας, γιὰ χάρι τοῦ Νεὐτωνος τὴν Ἀγγλικὴ Μοναρχία, ἐξ αἰτίας τοῦ Πλάνκ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμο, καὶ λόγω τοῦ Ἄϊνστάϊν τὴν ἀμερικανικὴ κοινωνία; Μά, ὄχι!.. Κάθε ἐπιστῆμη ἀρχίζει μὲ τὸν Ροροφ, δηλαδὴ μὲ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς. Καὶ ἂν θέλετε νὰ πληροφορηθῆτε τί εἶναι αὐτὸ τὸ καθεστῶς, κοιτάξτε στὸν ἄερα, καὶ μάλιστα πιὸ πέρα ἀπ' τὸν ἄερα: κοιτάξτε τὸν «Vostok». Εἶναι θαυμάσια ἡ σκηνὴ τοῦ οὐρανοῦ...

Ἡ σκηνὴ ὅμως τῆς γῆς εἶναι πολὺ λιγώτερο θαυμάσια... Ἡ ἐφημερὶς «Le

Monde» τὸ ὀνομάζει αὐτὸ «ἀντίφασι». Στὴν πραγματικότητα, αὐτὸ προέρχεται στὴ Ρωσσία ἀπὸ «δυσκολίες στὸν τομέα τῆς διατροφῆς». Ἀπὸ τὸ ἔτος 1959 ἕως τὸ 60, ἡ παραγωγή δημητριακῶν ἔπεσε κατὰ δεκαπέντε ἑκατομμύρια τόννους. Οἱ ὑπεύθυνοι, ἄδικα προσπαθοῦσαν νὰ διορθώσουν τὰ ἐλαττώματα τοῦ συστήματος. Ἀπὸ τὸν ἕνα χρόνον στὸν ἄλλο, τὰ ἴδια πάντα παράπονα: ἕνα σημαντικὸ μέρος τῆς συγκομιδῆς πῆγε χαμένο γιατί τὰ κολχόζ ἢ τὰ σοβχόζ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ ἀποθηκεύσουν. Οἱ μηχανεὶ φτάνουν μὲ καθυστέρησι, καὶ κάποτε ἀκίνητοποιοῦνται τὴν ἐποχὴ τῆς πολλῆς δουλειᾶς. Οἱ χωρικοὶ, τέλος, φαίνεται ν' ἀγαποῦν περισσότερο τὸ μικρὸ τους κλῆρο ἀπ' τὶς συλλογικὲς ἐκμεταλλεύσεις. Στὴν Κίνα, ἐνέσκηψαν θεομηνίαι. Κατὰ τὸν κομμουνιστικὸ τύπον, οἱ θεομηνίαι στὶς μὴ κομμουνιστικὲς χώρες σημαίνουν, κατ' ἀρχὴν, ἀδυναμία τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Αὐτὸ ἐφάνηκε καθαρὰ ὅταν ἔσπασαν τὰ ὑδροφράγματα τῆς Ὀλλανδίας ὅπως καὶ στὴν καταστροφὴ τῆς Marcinelle στὸ Βέλγιο. Στὴν Κίνα, δὲν πρόκειται παρὰ γιὰ πραγματικὲς θεομηνίαι. Τὸ 1960, τὸ 50 % τῆς καλλιεργημένης ἐπιφανείας τῆς χώρας καταστράφηκε ἀπὸ τὴν ξηρασία καὶ τὶς πλημμύρες. Εἶναι, βέβαια, αὐτονόητο ὅτι γιὰ τὴν τεχνητὴ θεομηνία, πού προκαλεῖ τὴ συστηματικὴ ὑποδούλωσι τῶν λαῶν δὲ γίνεται λόγος στὶς ἐπίσημες στατιστικὲς. Καὶ ὅμως... δὲν παύει, γι' αὐτὸ, λιγώτερο νὰ ὑπάρχη.

«Μισεῖτε τοὺς Ἀμερικανούς!»

Δὲν πρόκειται κανὲν γιὰ «ἀσκησι διαλεκτικῆς» πού μπῆκε σὲ κίνησι ἀπὸ τὸν διεθνῆ κομμουνισμό στὶς μὴ κομμουνιστικὲς χώρες, καὶ ἐιδικώτερα στὶς χώρες τῆς «Τρίτης Καταστάσεως» πού ὑποφέρουν ἀπὸ «ὑπανάπτυξι». Γιὰ ἰδῆτε ὅμως τὴν Κούβα; δῆτε τὸ Λάος, προσέξτε τὴν ὑποστήριξι πού βρῖσκει στὴν Ἀνατολὴ τὸ Μέτωπο τῆς Ἀλγε

ρίας. Στὴν ἀρχή, πρόκειται νὰ ἀναπτυχθῆ μιὰ τέτοια δρᾶσις ὥστε νὰ λειτουργήσῃ ὡς πρὸς τὶς χῶρες τῆς Δύσεως ἢ ἀρχὴ τῆς πάλης καὶ τῆς ἀντιφάσεως. Ὁ Φιντέλ Κάστρο ἐνόησε καὶ ἔζησε ἀξιοσημείωτα τὴ διαλεκτικὴ αὐτή, γιὰ νὰ ἐξαπολύσῃ τὸν περασμένο χρόνο στὸν πληθυσμὸ τῆς Κούβας τὸ σύνθημα: «Μισεῖτε τοὺς Ἀμερικανούς!». Μετὰ ἀπ' αὐτό, θὰ πρέπη νὰ εἰσαχθῆ ἡ διαλεκτικὴ—ἀν δὲν ἔχη ἤδη εἰσαχθῆ, ὅποτε θὰ πρέπη ἀπλῶς νὰ τονωθῆ σὲ ὕψος τραχύτερο καὶ ἐρεθιστικώτερο—στὸ ἐσωτερικὸ κάθε χώρας ποὺ ἀνήκει στὴν «Τρίτη Κατάστασι». Ὡσπευ νὰ φθάσῃ αὐτὴ στὸ σημεῖο ἐκεῖνο τῆς ρήξεως ποὺ ἐξανεμίζονται τὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν κατάκτησι τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸν κομμουνισμὸ καὶ ποὺ ἡ δομὴ τῆς Πολιτείας μεταβάλλεται σὲ «λαϊκὴ δημοκρατία». Καὶ εἶναι εὐκολο νὰ ἀντιληφθῆ κανεὶς ὅτι αὐτοὶ ποὺ ἐφαρμόζουν, ἐνσυνείδητα ἢ ὄχι, τὴ διαλεκτικὴ αὐτὴ δὲν μένουν γιὰ πολὺ καιρὸ ἀβοήθητοι: γρήγορα φθάνουν γι' αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ ὄπλα, ἐμπορεύματα, Τσέχοι τεχνικοί, ἐντόπιοι στρατιωτικοὶ ποὺ μορφώθηκαν στὴν Εὐρώπη, φορτηγὰ αὐτοκίνητα, στὴν ἀνάγκη ἀεροπλάνα καὶ, βέβαια, ψῆφοι ἀπὸ τὸν Ο. Η. Ε.

Ὅμως, ὄχι!.. σηκῶστε λίγο τὸ κεφάλι, κοιτᾶτε μᾶλλον τὸν Γκαγκάριν—γιὰ νὰ γιορτάσετε τὸ θαῦμα... Ὁ πλανητικὸς καὶ διαπλανητικὸς κομμουνισμὸς ἀσκεῖ μὲ σπάνια ἐπιτυχία τὴν τέχνη τοῦ περισπασμοῦ. Τοῦ περισπασμοῦ, τὴν ἴδια στιγμή ποὺ λειτουργεῖ ἡ τεχνικὴ τῆς δουλείας καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διαλεκτικῆς. Τὴν ἴδια ὥρα ποὺ ἐγκαθίσταται καὶ πάλι ἐπάνω στοὺς λαοὺς ὁ διώκτης, ὠργανωμένος ἀθεϊσμὸς, ποὺ οἱ λαοὶ εἶχαν ἤδη ἀρχίσει νὰ ἀποσεύουν. Ὁ ἀθεϊσμὸς αὐτὸς κατηγορεῖ τὴ θρησκεία ὡς ὄπιο τοῦ λαοῦ, ὁ ἴδιος ὅμως χρησιμοποιεῖ μεσ' τὴν καρδιὰ τῆς λαϊκῆς ἀθλιότητος κάποιον ἄλλο εἶδος ὄπιου ποὺ οἱ μαγείες του ἀναπτύσσονται σὲ μορφὲς ἑλλειπτικῆς.

Ἐκτὸς ἐάν, κατὰ κάποιον τρόπο πεζότερο, θεωρήσῃ κανεὶς τὸ ταξίδι τοῦ Γκαγκάριν ὡς ἓνα γῦρο ποὺ κάνει ἓνας ἰδιοκτῆτης στὴν περιοχὴ τῶν κτημάτων του. Ἐνα γῦρο ἰδιοκτῆτου ἐπάνω στὴν παρούσα—καὶ τὴ μέλλουσα!—ἰδιοκτησία του. Γιατί ὁ κομμουνισμὸς ἐπιδιώκει πάντα νὰ μεγαλῶνῃ τὰ ἀγαθὰ του, νὰ «στρογγυλεῖ» τὰ ἐδάφη του. Νὰ τὰ στρογγυλεῖ ἕως τὴν Γῆ ὀλόκληρη, καὶ μέχρι ἀκόμα τὴ Σελήνη. Οἱ φιλοδοξίες του εἶναι «πλανητικῆς». Γι' αὐτό, λοιπόν, σεργιανίζει τὸν Γκαγκάριν ἐπάνω ἀπὸ τὸ σπίτι του, καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γείτονα... Ἐπάνω ἀπὸ τὴν πλευρὰ ποὺ εἶναι ἡδὴ «σοσιαλιστικὴ» καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄλλη ποὺ εἶναι ἡ περιοχὴ τοῦ σοσιαλισμοῦ τοῦ μέλλοντος, ἐπάνω στὴ Σφαῖρα αὐτὴ καὶ στὰ περὶχωρά της. Λίγο ἀκόμα, σκέπτεται, καὶ θὰ ὑπάρχουν παντοῦ δορυφόροι.

«Csillag».

Εὐρῆκα τὴ μετάφρασι τοῦ ἐκπληκτικοῦ ποιήματος ἐνὸς νεαροῦ Οὐγγρου «κομμουνιστοῦ» ποιητῆ, τοῦ Károly Jobaggy. Ἐνὸς ποιήματος ποὺ δημοσιεύθηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 56, πρὸς τὴν ἡμερὴν καὶροὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν τοῦ «Vostok», ἀκόμα καὶ τοῦ «Σποτνικ» στὸ διάστημα. Τὸ περιοδικὸ Csillag («Ἀστήρ») εἶναι αὐτὸ ποὺ ἔδωσε στὴν δημοσιότητα αὐτὸ τὸ σχεδὸν ἀγνωστο κείμενο, ποὺ ἀξίζει ὅμως νὰ τυπωθῆ ἀνεξάλειπτα σὲ κάθε ἀνθρώπινη μνήμη γιὰ νὰ ξαναζήσῃ ἀκριβῶς τὴ στιγμή ποὺ ἀνοίγεται ἐμπρὸς μας ἡ «ἐποχὴ τοῦ κοσμοναύτου».

«ὦ! μὴ μοῦ μιλάτε γιὰ ἀστρόπλοια,
 Οὔτε γιὰ περιπάτους τοὺς μελλοῦμενους
 Στὸν Ἄρη ἢ στὴ Σελήνη,
 Οὔτε γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀτομικοῦ αἰώνα.
 Εἶναι, οἱ βοδάμαξές μας,
 Σὲ θάλασσα ἀπὸ λάσπη θουτημένες.
 Παντοῦ εἶν' ἡ λάσπη,

Στοὺς δρόμους, στὰ χωράφια μας καὶ στὰ
βοσκήματά μας.

Γλεντᾶτε ἐσεῖς ὀλόγυρα ἀπὸ γεμᾶτες χύ-
τρες

Μέσα στὴ Βουδαπέστη,

Μὲ κρύα περιφρόνησι τοὺς ποιητὲς κοιτᾶ-
τε,

Ποὺ θὰ τοὺς στεφανώνετε

Καὶ μόνο ἂν δεχόντουσαν τοὺς ὕμνους σας
νὰ ψάλουν.

—“ὦ! μὴ μοῦ πῆτε: «χειρότερα πολὺ
εἶναι στὴν Ἀφρική».

Ζῶ στὴν Εὐρώπῃ ἐγώ, κι' ἔχω λευκὸ τὸ
δέρμα.

Ποιὸς θεὸς νὰ σκύψῃ ἐπάνω μου λοιπὸν νὰ
μ' ἀγκαλιάσῃ

Πῶς εἶμαι ἀκόμα ἄνθρωπος»,

Νὰ νοιώσω νὰ μὲ κάνῃ;

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ κομμουνισμὸς, λοιπὸν, δὲν ἄκου-
σε τὸν Οὐγγαρέζο ποιητὴ. Θὰ τὸν
δηλητηρίασε, ἴσως, θὰ τὸν ξεετόπισε
ἢ θὰ τὸν σκότωσε, καταστέλλοντας
ἔτσι τὴν ἐξέγερσι πού ἀκολούθησε μετὰ
ἀπὸ λίγους μῆνες τὴν δημοσίευσί τοῦ
ποιήματος. Καὶ ἂν ὁ Karoly Jobaggy
βρίσκεται ἀκόμα στὴ ζωὴ, ὁ κομμυ-
νισμὸς θὰ ἐξακολουθῇ νὰ τοῦ μιλῇ ὄλο
καὶ περισσότερο γιὰ τὸν Sprutnik καὶ
τὸν Vostok. Κι' ὅσο περισσότερο τοῦ
μιλεῖ, τόσο περισσότερο θὰ τοῦ ἀφαιρῇ
καὶ τὴν ἐλπίδα. Τί ἄλλο, στ' ἀλήθεια,
περιμένει ὁ ποιητὴς παρὰ κάτι τὸ δια-
φορετικὸ ἀπὸ μιὰ «διαστηματικὴ» ἀν-
θρωπότητα, κάτι ἄλλο ἀπὸ ἕνα κοσμο-
ναύτη; Ὁ κομμουνισμὸς ὅμως ἀπαντᾷ
στὸν ποιητὴ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς
εἶναι ἀξεπέραστος, ὅτι εἶναι ἡ ὑψηλό-
τερη δυνατὴ σωτηρία, κι' αὐτὸ
γιατί εἶναι θεός, ὁ μοναδικὸς θεὸς καὶ
ἡ μόνη ἐξοχότης στὴν ὁποία μπορεῖ
νὰ ἐλπίζῃ ὁ ἄνθρωπος ὁ πληγωμένος
καὶ ἀνήσυχος. Τὰ ἀποφασιστικὰ λό-
για πού βάζει στὸ στόμα τοῦ Γκαγά-
ριν ἢ ἐπίσημη ποίησις τοῦ κομμυ-
νισμοῦ καὶ προφέρθηκαν στὴ σοβιετικὴ
τηλοφία εἶναι τὰ ἑξῆς: «Ἀφήνω τὴ
γῆ γιὰ τὸ καλὸ τῆς γῆς, καὶ ὁ μόνος
θεὸς μου εἶναι ὁ ἄνθρωπος».

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ κομμουνισμὸς ἔχει ἔξελικθῆ ὡς ἕνα ἀποστολικὸν κίνημα ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ὁ κομμουνισμὸς
ἀναγγέλλει ἕναν κόσμον «κλειστό». Δί-
χως ἀμφιβολία, ὁ κοσμοναύτης τῆς
«ξεκόλλησε» ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα. Ἀπο-
σπᾶστηκε ἀσφαλῶς, μ' ἕναν τρόπο
ἀπότομο, ἀπὸ τὰ γνώριμα «νερά» τῆς
περνώντας πέρα ἀπ' τὴν γαλάζια πυ-
κνότητα πού ὡς τότε τὸν ἀγκάλιαζε.
Τελικὰ, ὅμως, ἐταξίδεψε μέσα στὸν ἴ-
διο κόσμον· σὲ ἕνα κόσμον, πού ὡς τὸ
πιο μακρυνό τῆς ἀστέρει εἶναι οὐσιαστικ-
ὰ ὅμοιος μ' αὐτὸν πού ἤδη γνωρίζει.
Ἄν, λοιπὸν δὲν ὑπάρχη ἄλλος θεὸς
ἀπ' τὸν ἄνθρωπον, τὰ πάντα βρίσκον-
ται, ὑπάρχουν ἤδη μέσα στὸν κόσμον
αὐτό. Καὶ ἀντὶ γιὰ ὅποιαδήποτε θεο-
ποίησι, δὲν μένει παρὰ αὐτὴ ἡ ἀλαζο-
νεία, αὐτὴ ἡ ὕβρις, πού κινεῖται στοὺς
κόλπους τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σωροῦ
ἀπὸ ὕλη, πού ἡ αἰχμὴ τῆς προσκρού-
ει σὲ κάθε σύνορον, καὶ σ' αὐτὸν τὸ θά-
νατον.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ παραλληλισμὸς πού
θέλησαν νὰ κάνουν ἀνάμεσα στὸν Χρι-
στόφορον Κολόμβον εὐρέτη νέων χω-
ρῶν, καὶ τὸν κομμουνιστὴ κοσμοναύ-
την, εὐρέτη τοῦ διαστήματος, εἶναι πνευ-
ματικὰ ἀδύνατα. Ὁ Χριστόφορος Κο-
λόμβος ὕψωσε τὴ σκέψιν τῆς πρὸς τὸν
Θεὸν, Δημιουργὸν καὶ Λυτρωτὴν. Γιὰ νὰ
τιμῆσῃ τὸν Θεόν, ὠνόμασε ὁ θαλασσο-
πόρος τὴν πρώτην γῆν πού ἀνακάλυψε
San Salvador («Ἅγιος Σωτήρ»). Πρὸς
τιμὴν Ἐκείνου γιὰ τὸν Ὅποῖον εἰπώθη-
κε ὅτι μιὰ μέρα ὑψώθη καὶ ἕνα σύννε-
φο ἤρθε καὶ τὸν πῆρε ἀπὸ τὰ μάτια τῶν
ἀνθρώπων, καὶ ἀκούστηκαν τὰ λόγια
αὐτά: «Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε
ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ
Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀπ' ἡμῶν εἰς τὸν
οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον
ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν
οὐρανόν».

Ὁ κομμουνισμὸς, ὅμως, τὸ ἴδιον βρά-
δυ τοῦ κατορθώματος, ἐώρτασε τὸν ὁ-
ρατὸ οὐρανὸ περιγελώντας τὸν ἀόρα-
τον· ἐτίμησε τὸν κοσμοναύτην, εἰρωνευ-

όμενος τὸν Σωτήρα τοῦ κόσμου. «Εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως», ἐτόλμησε νὰ φωνάξῃ ἡ Κα Veermersh. «Δὲν εἶναι ἡ ἀνάληψις ἑνὸς ὑποθετικοῦ ὄντος πού ἐπέταξε θαυματουργικά. Ὅχι εἶναι ἕνα ὠραῖο καὶ ρωμαλέο παλληκάρι εἰκοσιεπτὰ χρονῶν, ἕνας νέος κομμουνιστής».

Ἄν μπορούσε, λοιπόν, νὰ γίνῃ κάποιος παραλληλισμὸς μὲ τὸν κομμουνιστὴ κοσμοναύτη, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνατρέξωμε στὸν Κολόμβο, ἀλλὰ, πολλὸ περισσότερο, στὸ κεφάλαιο τῆς Βίβλου ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὸν Πύργο τῆς Βαβέλ: «Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινήσει αὐτοῦ ἀπὸ ἀνατολῶν, εἶπεν ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ· δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον, οὗ ἔσται ἡ κορυφή ἕως τοῦ οὐρανοῦ...».

Θέλησε, λοιπόν, ὁ κομμουνισμὸς νὰ κἀνῃ τὸν «Vostok» τὸν τελευταῖο καὶ ἐξαιρετικὰ εὐκίνητο ὄροφος τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ; Ἄς φοβᾶται, τότε, τὴν συνέχεια τῶν γεγονότων, γιατί τὸ ἔσχατο αὐτὸ σημεῖο τοῦ θριάμβου του ἔμπορεῖ κάλλιστα νὰ σημάνη τὴν πτώσι του. Ἡ «κοινὴ» αὐτὴ «γλώσσα» πού ἀποτελεῖ τὴ διαλεκτικὴ τῆς «Διεθνοῦς» θὰ μπορούσε σὲ λίγο νὰ «συγχυσθῇ».

«Μάρτυς ἐνὸς κόσμου».

Μὰ τί λοιπόν, θὰ εἶπῃ ἴσως ὁ ἀναγνώστης, τί ἰδέα ὀπισθοδρομικὴ εἶναι αὐτὴ θὰ ἠθέλατε, λοιπόν, νὰ ξαναγυρίσωμε στὸ ζήτημα τῆς ταχύτητας, στήν «draisienne» καὶ τὴν «vignaiquette»; Κάθε ἄλλο. Αὐτὸ ἀκριβῶς πού θὰ ἠθελε, γιὰ νὰ τελειώσωμε μὲ τις σκέψεις αὐτές, θὰ ἦταν νὰ ξαναγυρίσω στὸν κοσμοναύτη, θεωρῶντας τὸν ὅμως αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ἔξω ἀπὸ τὴ σημασία πού θέλησε νὰ τοῦ δώσῃ ὁ κομμουνισμὸς. Καί... νὰ ξαναγυρίσω ἐπίσης στὸν Οὐγγρο ποιητὴ. Δὲν ξέρω ποῖος ἔλεγε, τὸν αἰῶνα πού μᾶς πέρασε: «Εἶμαι χριστιανὸς ὡς τὰ Ἱμαλάια». Ἦθελε μ' αὐτὸ νὰ ὑπογραμ-

μίσῃ τὴν εὐρύτητα πού περιέχει τὸ ἐπίθετο «Χριστιανός». Αὐτὴ ὅμως ἡ ἔκφρασις μοῦ φαίνεται τώρα πολὺ ἐλλιπής. Σήμερα θὰ ἔλεγε κανεὶς: «Χριστιανὸς ἀπὸ τὸ ἐλαχιστότερο πρωτόνιο ὡς τὸν μακρυνότερο γαλαξία». Μιὰ χριστιανικὴ θεώρησις, εἶναι τόσο παγκόσμια ὥστε ν' ἀγκαλιάζῃ τὸ ἀπείρως μεγάλο καὶ τὸ ἀπείρως μικρὸ καὶ ν' ἀγκαλιάζῃ ἐπίσης τὸ ἔργο τὸ ἀνθρώπινο, ἐνσυνείδητα μεταμορφωτικὸ ἐπάνω σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ κατόρθωμα τοῦ κοσμοναύτη δὲν ἀποκλείει, καθ' ἑαυτὸ, τὴ χριστιανικὴ θεώρησι τοῦ θέματος. Ἄφοῦ, ὅμως, ὁ κοσμοναύτης αὐτὸς ἀπογειώθηκε καλὰ καὶ καλὰ ξαναγύρισε, ἀφοῦ ὅλα ἐλειτούργησαν καλὰ, δὲν εἶναι αὐτὸ μιὰ ἀπόδειξις ὅτι τὸ Σύμπαν αὐτὸ μέσ' στὸ ὁποῖο ἐκυκλοφόρησε—καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο ἐλέχθη στὴν ἐποχὴ μας ὅτι εἶναι ἕνα παιχνίδι ἀπὸ κυματισμοῦ καὶ ἀκτινοβολίας—εἶναι κάτι ἀντίθετο πρὸς τὸ χάος; Ὅτι, δηλαδή, εἶναι ἀκριβῶς ἕνας κόσμος στὸν ὁποῖο ἐκδηλώνεται ἕνα πλέγμα ἀπὸ σχέσεις πού εἶναι δυνατὸ νὰ γνωσθοῦν, νὰ διαπιστωθοῦν καὶ νὰ χρησιμοποιηθοῦν, μὲ δυὸ λόγια ἕνας κόσμος πού χαρακτηρίζεται ἰδιαίτερα, πού εἶναι «ζυμωμένος» μὲ τὸ πνεῦμα;

Ὁ κοσμοναύτης, λοιπόν, εἶναι πρῶτα—πρῶτα ὁ μάρτυς ἐνὸς «κόσμου». Καὶ ἀφοῦ θαυμάζῃ κανεὶς τὸν «Vostok», τὸ πνεῦμα καὶ τὴ γνώσι πού τὸν συνέλαβαν, τί εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος μπροστὰ στὸ ἀπέραντο παιχνίδι τῶν δισεκατομμυρίων ἡλίων πού βρίσκονται σ' ἕνα γαλαξία καὶ τῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων γαλαξίων μέσα σὲ ὅλο τὸ Σύμπαν; Τί εἶναι ἡ διαδρομὴ καὶ τὰ λεπτὰ τοῦ «Vostok», ἐμπρὸς στὰ δισεκατομμύρια ἔτη φωτὸς πού ὀργανώνονται στὰ βᾶθη τοῦ οὐρανοῦ; Ἄν εἶναι ὠραία ἡ σκέψις πού συνέλαβε τὴν πτῆσι ἐνὸς δορυφόρου—κοινορτοῦ, τί νὰ εἴποῦμε, τότε, γιὰ τὸ Πνεῦμα πού ἐξαπέλυσε τοὺς κόσμους μὲ τὴν ἀρμονικὴ ὑπόστασι, σὲ πλοῦτο ἀριθμοῦ

ἀσύλληπτο; Καὶ τί νὰ εἶπῃ κανεὶς γιὰ τὴν Σκέψι πού ὄχι μόνο συνέλαβε καὶ ὠργάνωσε τοὺς κόσμους, ἀλλὰ ἐπενόησε ἐπίσης τὸ νοῦ τὸν ἀνθρώπινο ἱκανὸ νὰ συλλάβῃ τὸ διαστημόπλοιο—καὶ νὰ πάρῃ θέσι σ' αὐτό;

Στὸ πιὸ ὑψηλό του ἄλμα.

Σ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν Πηγὴν πρέπει νὰ ἀνατρέξῃ ὁ Οὐγγρος ποιητὴς γιὰ νὰ βρῇ ἐκεῖνον τὸν ἄλλο πού θὰ τὸν ὑψώσῃ ἕως τὸν ἑαυτό Του καὶ θὰ τὸν κἀνῃ νὰ νοιώσῃ, ὅτι εἶναι ἀκόμα ἀνθρώπος. Ἔτσι, θὰ προσπαθῆσῃ ὁ ποιητὴς νὰ βρῇ τὴν ἀρχή, τὴν ἀρχικὴ τοῦ κόσμου πρέλευσι. Ἄν, τώρα, στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου, δὲν βρισκόταν στὸ τέλος παρὰ ἡ λάσπη γιὰ τὴν ὁποία μιλοῦσε ὁ K. Jobaggy, ἂν δὲν συναντοῦσε κανεὶς παρὰ τὴν ὕλη, μιὰ ὕλη πού ὑπῆρχε πάντα καὶ πού θὰ ἔφθανε στὴν τελειοποίησι τῆς—δίχως κανεὶς νὰ ξέρῃ πῶς καὶ γιατί—, πού θὰ ἐπαναλαμβάνόταν συνεχῶς μέσ' στοὺς ἀπειροῦς συνδυασμούς τῆς (ὕλη, μέσα στὴν ὁποία ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἦταν προωρισμένη νὰ ἐκμηδενισθῇ μετὰ τὸ θάνατο). τότε ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἔσβηνε, καὶ ἡ κραυγὴ τοῦ ποιητῆ δὲν θὰ εἶχε νόημα.

Σ αὐτὴν τὴν ἀναζήτησι ἡ Ἐκκλησία φθάνει ἕως τὴν Ὑπαρξι—Πηγὴν, ὡς τὸν Θεὸ τὸν ἴδιο. Καὶ νὰ, τώρα, λοιπὸν, πού Ἐκεῖνος πού, μετὰ τὴν Ἀνάληψί του, βγήκε ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμο τὸν ὄρατό, μᾶς ἔστειλε τὸ Πνεῦμα. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ διαστημα-

τικός πύραυλος, στὸ ὑψηλότερό του ἄλμα, στὸ πιὸ μακρυνὸ ταξίδι του, τὸ Σύμπαν ὀλόκληρο μετὰ τοὺς πιὸ φοβεροὺς τοῦ ἀστερισμοὺς, θὰ μπορούσαν ὠραιότατα νὰ ξεπεραστοῦν ἀπὸ τὸ πιὸ ἐλάχιστο κίνημα ἀγάπης, πού ὅλα τὰ σώματα, κι' ὅλα μαζὶ τὰ πνεύματα μετὰ ὅλα τοὺς τὰ προϊόντα δὲν θὰ εἶχαν μπροστά του τὴν παραμικρὴ ἀξία.

Ἔτσι, ἀκόμα καὶ τώρα, καὶ πρὸ πάντων τώρα, στὸν αἰῶνα τοῦ διαστήματος, ἡ Ἐκκλησία παραμένει ἡ κοινωνία, ἡ φωνὴ καὶ ἡ ἀγάπη πού μπορεῖ νὰ βεβαιώσῃ τὸ νεαρὸ «κομμουνιστῆ» ποιητῆ ὅτι εἶναι ἀκόμα ἀνθρώπος, ὅτι θὰ ἐξακολουθῇ γιὰ πάντα νὰ εἶναι τέτοιος. Καὶ ὄχι μονάχα δίνει στὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα μιὰ ἱερὴ καὶ ἀπαράγραπτη σημασία—πού κι ὁ ἴδιος ὁ θάνατος δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀλλοιώσῃ—ἀλλὰ, τὴ σημασία αὐτῆ, τὴν δίνει μετὰ ἕνα τρόπον ὑπέροχο. Γιατί προσκαλεῖ κάθε ἀνθρώπο νὰ ὑψωθῇ μετὰ τὴ βοήθειά τῆς ὡς τὴν συμμετοχὴ τῆς θεϊκῆς ζωῆς—μέσῳ τοῦ μυστηρίου τῆς Τριαδικῆς Θεότητος—πού ὁ Θεὸς κατέστησε δυνατὴ μετὰ τὸ ἐλεύθερο ξέσπασμα τῆς ἀγάπης Του διὰ τῆς κοινωνίας τοῦ Υἱοῦ του.

Αὐτὸ πού λέει ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὸν νεαρὸ ποιητὴ τῆς Οὐγγαρίας, τὸ λέει γιὰ ὅποιονδήποτε ἀνθρώπο. ὄχι μόνο γιὰ κάθε ἀνθρώπο πού ζῆ στὴν Εὐρώπη καὶ ἔχει δέρμα λευκὸ, ἀλλὰ γιὰ κάθε ἀνθρώπο πού ζῆ σὲ ὅποιαδήποτε γωνιά τῆς γῆς.

LUC BARESTA

(Ἀποδ. Ἀρχιμ. Πολέμη)

Παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. Συνδρομηταὶ τῶν «Ἀκτίνων» ὅπως ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴν των διὰ τὸ ἐρχόμενον νέον ἔτος 1963, ἐκ δεξ. 45, ὅσον τὸ δυνατόν τοχύτερον, εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ (Καρύτση 14, Ἀθήναι-124).

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΙΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ἡ δικαιολογημένη ἐκ μέρους εἰδικῶν καὶ μὴ εἰδικῶν διαμαρτυρία διὰ τὸν ἐκ θεμελίων κλονισμόν τῶν παραδεδεγμένων ἠθικῶν ἀξιομάτων καὶ ἰδανικῶν εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν σημερινῶν νέων, δὲν συνακολουθεῖται πάντοτε καὶ ἀπὸ μίαν ὀρθὴν ἀνεύρεσιν τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων καὶ μίαν δικαίαν ἀπόδοσιν εὐθυνῶν. Γεννᾶται δηλαδὴ τὸ ἐρώτημα, ἔαν καὶ μέχρι ποίου σημείου ἡ σημερινὴ νεότης εὐθύνεται διὰ τὴν ἐμπνέουσαν ἀνησυχίας κατάστασίν της καὶ τὴν ἀνευμάτιστον πορείαν της.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι πολλοὶ νέοι ἔφθασαν εἰς τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν πάσης ἠθικῆς ἀξίας, διότι δὲν εὐρήκαν εἰς τὰ πρόσωπα τῶν μεγάλων, καὶ ἰδίως τῶν γονέων των, τὴν ὀδηγητικὴν μορφήν, πού ἀναζητοῦσαν. «Οἱ νέοι, λέγει ὁ καθηγητὴς Γκλύκ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard, μᾶς γνωρίζουν ποιοὶ εἴμεθα. Διότι ἐνθυμούμεθα τὴν ἠθικὴν καὶ τὰς παραδόσεις, ὅταν ἀνακαλύπτωμεν ὅτι ὁ νέος ἔχει πάρει πλεον τὸν κατήφορον, ἀκολουθῶν τὸ ἰδικόν μας παράδειγμα»!

Ἡ κρίσις τῆς νεολαίας εἶναι συνέπεια τῆς κρίσεως, τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ σημερινὴ οἰκογένεια. Ὁ Α. Καρρέλ διαμαρτύρεται ἐν τόνῳ διὰ τὴν κατάστασιν τῆς σημερινῆς οἰκογενείας: «Γενικῶς ἡ οἰκογένεια, γράφει, εἶναι πολλὰκις ἓνα ἀξιοθρήνητον μορφωτικὸν περιβάλλον, διότι οἱ σύγχρονοι γονεῖς δὲν γνωρίζουν τίποτε ἀπὸ τὴν ψυχολογίαν τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς νεολαίας. Εἶναι πολὺ ἀφελεῖς, πολὺ νευρικοί, πολὺ ἀδύνατοι ἢ πολὺ αὐστηροί. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ αὐτοὺς καλλιεργοῦν τὴν τέχνην τῆς μεταδόσεως τῶν ἐλατ-

τωμάτων των εἰς τὰ παιδιά των. Εἶναι ἀπησχολημένοι πρὸ πάντων μὲ τὴν ἐργασίαν των, μὲ τὰς ὑποθέσεις των καὶ τὰς ἀπολαύσεις των. Πολλὰ παιδιά παραστέκουν συχνὰ μάρτυρες μέσα εἰς τὴν οἰκογένειάν των εἰς τὸ θέαμα τῆς βαναυσότητος, εἰς τοὺς διαπληκτισμούς, εἰς τὸν ἐγωϊσμόν καὶ εἰς τὴν μέθην...» (1)

Τὸ πρόβλημα τῆς ὑγιοῦς ἀγωγῆς τῆς νεότητος εἶναι κυρίως καὶ πρωτίστως πρόβλημα ὑγιοῦς κλίματος τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας. Διὰ νὰ εὐρῆ λοιπὸν τὴν λύσιν του, πρέπει τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν νὰ προηγηθῇ ἡ ἀγωγή τῶ γονέων, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀνάγκην διαφωτίσεως ἐπὶ πλείστων προβλημάτων ἀφορώντων τὴν διανοητικὴν, ψυχικὴν καὶ ἠθικὴν μὀρφωσιν τῶν παιδιῶν των ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς γεννήσεώς των μέχρις ὅτου ἀποκτήσεν περὶ τὰ τέλη τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, τὴν πλήρη αὐτονομίαν των.

Τὸ παρὸν ἄρθρον ἀποσκοπεῖ νὰ παρουσιάσῃ μερικὰς ἀπὸ τὰς προσπαθείας, πού καταβάλλει ἡ Ἐκκλησία τῆς Γαλλίας διὰ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν τῆς οἰκογενείας καὶ νὰ ὑποδείξῃ τί θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς πνευματικότητος τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας.

Ἡ μελέτη τοιούτων θεμάτων καθίσταται τοσοῦτον μᾶλλον ἀναγκαία, καθ' ὅσον ἡ σύγχρονος οἰκογένεια εἰς πλείστας περιπτώσεις συνταράσσεται

(1) Reflexions sur la conduite dans la vie. Paris, 1950, παρὰ Ἄ. Ἀσιπώτη: «Ὁ ἔφηβος καὶ ἡ οἰκογένεια», ἐκδόσις Ἰνστιτούτου Ἰατρικῆς Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς, Ἀθήναι 1952, σελ. 44.

ἀπὸ τὰς ἀντιθέσεις ἢ καὶ διαλύεται, ὄχι τόσον ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ὑλικῶν ἀγαθῶν ὅσον ἀπὸ τὴν ἠθικὴν ἀκαταστασίαν τῶν μελῶν τῆς καὶ τὸν κλονισμόν τῆς οἰκογενειακῆς ἱεραρχίας καὶ τῶν οἰκογενειακῶν παραδόσεων.

Ἐὰν δὲ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ οἰκογένεια δὲν εἶναι μόνον τὸ κύτταρον τοῦ ἔθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μας βίου, ἀλλὰ καὶ τὸ «κύτταρον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ» (Λαμενναί), καὶ «ἡ μεγάλη παιδαγωγὸς τῆς ἀνθρωπότητος»⁽²⁾ καθίσταται πρόδηλος ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλισθῆ ἀντὶ πάσης θυσίας ἡ πνευματικὴ ὑγεία τῆς οἰκογενείας.

Πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ διασώσωμεν τὴν ἐνότητα τῆς οἰκογενείας χάριν τῶν παιδιῶν, τὰ ὅποια εἰς τὰς περισσότερας περιπτώσεις εἶναι ὁ καθρέπτης τῆς οἰκογενειακῆς ἁρμονίας ἢ δυσαρμονίας, χάριν τῶν ἐφήβων, οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ νοιώθουν τὴν οἰκογένειαν «ὡς λιμένα ἀσφαλείας, ὡς μίαν βᾶσιν ἐξορμήσεως εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν»⁽³⁾· χάριν ἡμῶν τῶν ἰδίων, διότι ὅλοι γνωρίζομεν πόσον ἀξίζει ἓνα σπιτικό (Home), πού ξεκουράζει καὶ ἀνανεώνει τὰς δυνάμεις μας διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Πρέπει, τέλος, νὰ διατηρηθῆ ὁ ἱερὸς χαρακτήρ τῆς οἰκογενείας πρὸς ἐπιτέλειαν, διὰ μέσου αὐτῆς, τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, ὁ ὅποιος πρέπει νὰ τίθεται ὑπεράνω καὶ αὐτῆς τῆς οἰκογενειακῆς εὐτυχίας.

Τὰ αἷτια τῆς κρίσεως τῆς συγχρόνου οἰκογενείας.

Μία ἔρευνα ἐπὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῆς οἰκογενείας εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας μαρτυρεῖ ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ οἰκογένεια τοῦ 20οῦ αἰῶνος διέρχεται μίαν ἠθικὴν κρίσιν ἄνευ προηγουμένου. Τὰ σπουδαιότε-

ρα αἷτια τῆς κρίσεως αὐτῆς εἶναι τὰ ἑξῆς: (4)

1) Ἡ γενίκευσις τῆς ἐργασίας τῆς γυναικός.

Ἡ καθημερινὴ καὶ κουραστικὴ αὐτὴ ἐργασία καταλύει τὸ «ὀμοτρόπεζον» τῶν συζύγων, ἐρεθίζει ἀμφοτέρους καὶ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν μητέρα νὰ ἀπασχοληθῆ σοβαρῶς—καὶ πολὺ περισσότερο νὰ ἀφοσιωθῆ ἀπερίσπαστος—εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδιῶν τῆς, τὰ ὅποια ἔτσι παραδίδονται εἰς τὰ νηπιαγωγεῖα καὶ τοὺς παιδικοὺς σταθμοὺς, κατὰ τὰ πρῶτα παιδικὰ ἔτη, καὶ εἰς τὰ παντὸς εἶδους οἰκοτροφεία ἀργότερα. Ἀλλὰ τὰ Ἰδρύματα αὐτά, κατὰ τὴν ὁμόφωνον ὁμολογίαν τῶν εἰδικῶν καὶ τῆς πείρας τὰ διδάγματα, δὲν δύνανται ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ ἀντικαταστήσουν τὸ οἰκογενειακὸν περιβάλλον καὶ κυρίως τὴν «μητρικὴν ἀγωγὴν», ἢ ὅποια κατὰ τὸν Rousseau καὶ τὸν Pestalozzi παραμένει πάντοτε «ὁ πρωταρχικὸς παράγων ἀγωγῆς». «Κανονικῶς τὸ παιδί, ἀφοῦ ἀπαξ ἐγεννήθη, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸν περιβάλλον, χωρὶς νὰ θραυσθοῦν ἀληθινοὶ ὄντολογικοὶ δεσμοί, χωρὶς νὰ ἀπειληθῆ σοβαρῶς ἡ προσωπικὴ του ἀνάπτυξις. Ὅπως ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ διὰ τὴν φυσικὴν ἀναπνοήν, ἔτσι καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς οἰκογενείας τοῦ εἶναι ἀναντικατάστατος δι' ἓνα εἶδος ἠθικῆς ἀναπνοῆς. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀτμόσφαιραν τρέφεται, μέσα εἰς αὐτὴν ζῆ, αὐτὴ εἶναι ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξὶς τοῦ»⁽⁵⁾.

Οἱ Ἑλβετοὶ, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ὀρφανοτροφείων νὰ ἀναπληρώσουν τὸ θερμὸν οἰκογενειακὸν περιβάλλον, ἴδρυσαν τὰ τελευταῖα ἔτη, παραλλήλως πρὸς τὰ κλασικὰ ὀρφανοτροφεία, καὶ «τεχνητὰς

(2) Jean Lacroix: Force et faiblesses de la famille. Edition du Seuil, Paris 1948, p. 80.

(3) Ἄ. Ἀσπιώτη: Ὁ ἔφηθος καὶ ἡ οἰκογένεια, σελ. 22.

(4) «Etudes», Octobre 1957, p. 91.

(5) Jean Lacroix, ἔ. ἀ. σελ. 152.

οικογενείας», αἱ ὁποῖαι ἀναλαμβάνουσιν νὰ ἀναθρέψουν παιδιὰ τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς ἔχουν ἀποθάνει ἢ εὐρίσκονται ἐν διαζεύξει ἢ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν εἶναι εἰς θέσιν, διὰ διαφόρους λόγους, νὰ δώσῃ τὴν πρέπουσαν ἀγωγὴν. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς των ἐξαρτῶνται ἀπολύτως ἀπὸ τὰ Σωματεῖα «Tuteur Général» καὶ «Protection de la jeunesse» τὰ ὁποῖα εἶναι ὄργανοι ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, συνεργαζόμενοι ὅμως καὶ τὴν Κυβέρνησιν ἐκάστου Καντονίου καὶ βοηθούμενοι οἰκονομικῶς ἀπὸ αὐτήν. Τὰ ὡς ἄνω Σωματεῖα βοηθοῦνται σοβαρῶς εἰς τὸ ἔργον των καὶ ἀπὸ διαφόρους φιλανθρωπῆς, οἱ ὁποῖοι προσφέρουσιν ἐθελοντικῶς τὰς ὑπηρεσίας των ἢ τὰς γενναίας των εἰσφοράς. Τὰ ἐν λόγῳ Σωματεῖα ἀναθέτουν τὴν ἀνατροφὴν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν των παιδιῶν εἰς ζεύγη στερομένα τέκνων ἢ διαθέτουντα μικρὸν ἀριθμὸν τοιούτων. Τὰ ζεύγη ταῦτα, πού ἀναλαμβάνουσιν εὐχαρίστως τὸν ρόλον τῶν γονέων, ἀμείβονται ἱκανοποιητικῶς διὰ τοὺς κόπους των καὶ εἰσπράττουν, φυσικά, ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα Σωματεῖα καὶ τὰ ἔξοδα διατροφῆς ἐκάστου προστατευομένου παιδιοῦ. Τὰ Σωματεῖα κτίζουσιν πολλὰς καὶ εἰδικὰς κατοικίας (foyers ἢ ilots), εἰς τὰς ὁποίας ἐγκαθιστοῦν τοὺς θετοὺς γονεῖς μετὰ τῶν θετῶν τέκνων των. Εἶναι ἀξιοθαύμαστος καὶ συγκινητικὴ ἡ στοργὴ τὴν ὁποῖαν ἐπιδεικνύουσιν οἱ θετοὶ γονεῖς ἀπέναντι τῶν παιδιῶν αὐτῶν. Ὁ τρόπος τῆς παρεχομένης ἀγωγῆς παρακολουθεῖται συστηματικῶς. Εἰδικὸς ὑπάλληλος ἐπισκέπτεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος τὰς οικογενείας αὐτάς, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὰς ἐπιθυμίας ἢ καὶ τὰ ἐνδεχόμενα παράπονα παιδιῶν καὶ γονέων. Ὁ πάστωρ ἐκ παραλλήλου, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὴν θλιβεράν ἱστορίαν ἐκάστου ἐκ τῶν παιδιῶν αὐτῶν, ἔρχεται ἄρωγός εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον τῶν οικογενειῶν αὐτῶν. Μόνον εἰς τὸ Καντόνιον τῆς Γενεύης, τοῦ

ὁποῖου, σημειωτέον, ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὰς 220 χιλιάδας κατοίκους, ἔχουσιν τακτοποιηθῆ ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω δύο ὀργανισμῶν εἰς οικογενείας ἢ εἰς παιδικὰ καὶ νεανικὰ κέντρα 4.000 παιδιὰ ἀνήκοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς οικογενείας πού ἠτύχησαν. Τοῦτο μαρτυρεῖ τὴν ἠθικὴν κρίσιν, πού μαστίζει τὴν σύγχρονον οἰκογένειαν καὶ συνεπῶς καὶ τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τοιούτων εὐγενῶν καὶ θεαρέστων προσταθειῶν. Ἡ μαζικὴ ἀγωγή, πού δίδεται εἰς τὰ ὀρφανοτροφεῖα, ὅσον ἐπιμελημένη καὶ ἂν εἶναι, δυσκόλως ἠμπορεῖ νὰ προλάβῃ τὴν δημιουργίαν αἰσθημάτων μειονεκτικότητος καὶ ψυχικῶν τραυμάτων εἰς τὰ ὀρφανά. Τὸ προαναφερθὲν σύστημα ἔχει ἀντιθέτως τὸ μέγα πλεονέκτημα, ὅτι τὸ ὀρφανόν, τὸ ἐξώγαμον, ἢ τὸ ἐγκαταλειμμένον ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοῦ παιδιοῦ ἀναπτύσσεται μέσα εἰς τὴν θαλπωρὴν μιᾶς τεχνητῆς μέν, ἀλλ' εὐτυχισμένης οικογενείας, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκει γαλήνην, ἀσφάλειαν καὶ στοργήν.

2) Ἡ ἐπικράτησις μιᾶς ὑλιστικῆς ἀντιλήψεως περιζωῆς.

Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἔρριψε τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον εἰς ἓνα ἀτελείωτον κυνηγητὸ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς αἰσθησιακῆς ἀπολαύσεως καὶ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν προσήλωσιν εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν καὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν παιδιῶν, κατέστησε δὲ εὐκόλον καὶ τὸν δρόμον τοῦ διαζυγίου, τόσοσιν ὀλεθρίου διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ψυχικὴν ἐξέλιξιν τῶν παιδιῶν.

3) Ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία.

Ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία μιᾶς μερίδος ἀνθρώπων εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸ ὡς ἄνω ὑλιστικὸν πνεῦμα καὶ τὸ «ξεθῶριασμα» τῆς ἰδέας τοῦ «μυστηρίου τοῦ γάμου». Οὕτω ὁ γάμος μετεβλήθη εἰς μίαν συναλλαγὴν, ἢ ὁποῖα διακόπτεται ἀπὸ τὴν στιγμὴν πού τὰ συμφέροντα τῶν συζύγων καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οικογενείας θὰ

συγκρουσθῶν. Ἡ οἰκογενειακὴ ἐνότης δὲν διασώζεται παρὰ μόνον ὅταν οἱ σύζυγοι κατανοοῦν ὅτι εἶναι «σὰρξ μία», ἀλλὰ καὶ «πνεῦμα ἓν» (Γενέσ. β', 24, Ἐφεσ. δ', 4), καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποβληθῶν εἰς θυσίας καὶ νὰ προβοῦν εἰς ὑποχωρήσεις.

4) Αἱ περὶ ἀπολύτου ἐλευθερίας τῶν νέων ἀντιλήψεις.

Αἱ ἀντιλήψεις αὗται ἐπεκράτησαν τόσον εἰς τὸν τομέα τῆς σχολικῆς ἀγωγῆς ὅσον καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας μεγάλων παιδαγωγῶν, ὅπως ἡ Μοντεσσόρι, καὶ δὴ καὶ τινῶν ὁπαδῶν τῆς λεγομένης νέας ἀγωγῆς (6). Ἡ ἐλευθεριάζουσα αὕτη ἀγωγή ἀπεθράσυνε τοὺς νέους καὶ διεσάλεψε τὴν ἱεραρχίαν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ σχολείου, τόσον ἀπαραιτήτων διὰ τὴν οἰκογενειακὴν καὶ σχολικὴν τάξιν καὶ εὐρυθμίαν καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῶν γονέων καὶ διδασκάλων ἐπὶ τῶν παιδιῶν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι αἱ κυβερνήσεις τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἔλαβον καὶ λαμβάνουν σειρὰν μέτρων, διὰ νὰ περιοσῶσιν καὶ ἐνισχύσῶσιν τὸν θεσμὸν τῆς οἰκογενείας (7). Διὰ νὰ ἀναφερθῶμεν συγκεκριμένως εἰς τὰ ἐν Γαλλίᾳ συμβαίνοντα, ἐνῶ κατὰ τὸ παρελθὸν οἱ ὑπεύθυνοι κυβερνητικοὶ παράγοντες τῆς Γαλλίας ἠγνόουν τὴν οἰκογένειαν, τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρχισαν σοβαρῶς νὰ ἀπασχολοῦνται μὲ αὐτὴν καὶ νὰ τὴν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν των κατὰ τὴν ψήφισιν τῶν νέων νόμων. Καὶ ὅπως σημειώνει ὁ J. Starck (8) «οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολιτικῶν κομμά-

των, ποὺ ἄλλοτε θεωροῦσαν τὴν οἰκογένειαν ὡς ὑπόθεσιν «ἀστικὴν» ἢ «χριστιανικὴν», ἤδη κατὰ τὴν προεκλογικὴν προπαγάνδαν ὑπὲρ τῶν κομμάτων των δὲν παραλείπουν νὰ ἀναγγεῖλουν εἰδικὸν πρόγραμμα «οἰκογενειακῆς πολιτικῆς». Τὰ μέτρα ὅμως αὐτὰ τῆς πολιτείας ἀποβλέπουν κυρίως εἰς τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν βοήθειαν αὐτῆς εἰς τὰς οἰκονομικὰς τῆς δυσχερείας.

Τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας τῆς Γαλλικῆς οἰκογενείας ἀνέλαβε νὰ θεραπεύσῃ ἡ ἐκκλησία καὶ οἱ καθολικοὶ διανοούμενοι. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐστράφη βεβαίως πρὸς τὰς καθολικὰς οἰκογενείας, διότι μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας δὲν ἀνήκει εἰς καμμίαν ἐκκλησίαν ἢ ἀνήκει εἰς ἄλλας ὁμολογίας. Σημειοῦμεν ὅτι οἱ κομμουνισταὶ τῆς Γαλλίας ποὺ ἀποτελοῦν τὰ 25% περίπου τοῦ γαλλικοῦ πληθυσμοῦ, καθὼς καὶ οἱ ἄθεοι, δὲν βαπτίζον κἀν τὰ παιδιά των καὶ ἔχουν διακόψει πᾶσαν σχέσιν μὲ τὴν ἐκκλησίαν καὶ πολλακίς καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν. Οὕτω ἐξηγεῖται τὸ κύμα τῆς ἀθείας καὶ τῆς ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν, ποὺ παρατηρεῖται εἰς ἓνα μέρος τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ καὶ ἐναντίον τοῦ ὁποίου δὲν παύει νὰ ἀμύνεται δι' ὄλων τῶν μέσων ποὺ διαθέτει ἡ Ἐκκλησία.

Τὰ ἐκ τῶν μέσων τούτων ἀναφερόμενα εἰς τὸν θεσμὸν τῆς οἰκογενείας παραθέτομεν κατωτέρω:

ΜΕΣΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

1. Χριστιανικοὶ οἰκογενειακοὶ σύλλογοι.

Ἐξ αὐτῶν σημειοῦμεν τοὺς σπουδαιότερους:

α) «Associations Familiales Catholiques» (Καθολικοὶ Οἰκογενειακοὶ Σύλλογοι). Τὸ Σωματεῖον τοῦτο ἐδρεύει ἐν Παρισίοις καὶ περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους του ὅλους τοὺς οἰκογενειάρχας, οἱ ὅποιοι μὲ βᾶσιν τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν ὑπερασπίζονται τὰ νόμιμα ἠθικά

(6) Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ ἔμβλημα τοῦ πρώτου νέου σχολείου ποὺ ἱδρυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1889 ὁ Dr Cecil Reddie: «Liberty i. e. obedience to the law», «Ἐλευθερία, δηλαδὴ ὑπακοὴ εἰς τὸν νόμον» (ἐννοῶν, προφανῶς, τὸν σχολικὸν κανονισμόν).

(7) Ἴδὲ ἄρθρον μας: «Ἡ γαλλικὴ ἐργατικὴ νομοθεσία καὶ ἡ οἰκογένεια» εἰς Περιοδικὸν «Ἀκτίνες», Μάρτιος 1959.

(8) «Famille 1957. La Semaine Sociale de Bordeaux». «Etudes», Octobre 1957 p.88.

καὶ ὑλικά δικαιώματα τῆς οἰκογενείας. Ἐκδίδει δὲ ἀνὰ τρίμηνον τὸ περιοδικόν «Tâches familiales» (Ἔργα τῆς οἰκογενείας).

β) «L' association du Mariage chrétien» (Ὁ Σύλλογος τοῦ χριστιανικοῦ γάμου). Ὁ Σύλλογος οὗτος, ἐδρεύων ἐπίσης ἐν Παρισίοις, 86, rue de Gergovie, Paris 14e, μελετᾷ τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἄποψιν τῶν οἰκογενειακῶν θεμάτων καὶ ἐπιδιώκει τὴν προπαρασκευὴν τῶν νέων διὰ τὸν γάμον καὶ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν τῆς οἰκογενείας. Τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τούτων προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ κυρίως διὰ δημοσιευμάτων, καταλήλων διὰ γονεῖς καὶ νέους, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ περιοδικόν «Filles et garçons en face de la vie» (Κορίτσια καὶ ἀγόρια μπροστὰ στὴ ζωὴ).

γ) «Mouvement Familial Rural» (Ἀγροτικὴ Οἰκογενειακὴ Κίνησις) κ.λ.π. Ἐπίσης καὶ ἡ γνωστὴ «Καθολικὴ Δράσις» (Action Catholique), ἀποτελουμένη κυρίως ἀπὸ λαϊκούς, ἀπασχολεῖται σοβαρῶς μετὰ τὸ θέμα τῆς ἀποστολῆς τῆς οἰκογενείας.

Ὡς ἐν παρόδῳ ἀναφέρομεν ὅτι πλὴν τῶν ὡς ἄνω κινήσεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν πνευματικὸν χαρακτῆρα, ὑπάρχουν καὶ Ὀργανώσεις Οἰκογενειακαὶ ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν ὑλικὴν βοήθειαν τῆς οἰκογενείας, ὡς ἡ Κρατικὴ Ὑπηρεσία τῶν «Allocations familiales» (οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων) (9). Τὸ χορηγούμενον ὡς οἰκογενειακὸν ἐπίδομα ποσόν, ὑπολογιζόμενον εἰς ἑλληνικὰς δραχμάς, ἀνέρχεται μηνιαίως εἰς 500 περίπου δραχ. δι' ἕκαστον τέκνον ἀπεριορίστως ἀριθμοῦ. Παρόμοιον σκοπὸν ἐπιδιώκει καὶ ἡ Union Nationale des sociétés mutualistes familiales et sociales» (Ἐθνικὴ Ἐνωσις τῶν Οἰκογενειακῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἀλληλασφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν), ἡ ὁποία διαχειρίζεται κυρίως τὸ αὐτόνομον Ταμεῖον τοῦ οἰκογενεια-

κοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἀλληλασφαλιστικοῦ συστήματος, κυρίως διὰ τὰς περιπτώσεις θανάτων.

2. Οἰκογενειακοὶ κύκλοι χριστιανικῆς μορφώσεως.

Ἐνα ἀπὸ τὰ μελήματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς προσωπικότητος τῶν συζύγων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εὐλαβεῖς κληρικοί, ἀλλὰ καὶ μορφωμένοι λαϊκοί, προσπαθοῦν διὰ τῆς ἰδρύσεως Οἰκογενειακῶν Φιλικῶν Κύκλων νὰ ἔλθουν εἰς στενὴν ἐπαφὴν μετὰ τοὺς οἰκογενειάρχας, νὰ συζητήσουν μαζί τινων τὰ οἰκογενειακά προβλήματα καὶ νὰ εὕρουν λύσεις συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ ὑπεύθυνοι τῶν Κύκλων τούτων ἐκδίδουν ἀνὰ τρίμηνίαν καὶ τὸ Περιοδικόν «Bulletin des Cercles de Famille», 11, rue de Sèvres, Paris 6e.

Ἐκ τῶν φιλικῶν τούτων κύκλων εἶναι ἄξιοι μνείας οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας (Les Equipes «Notre-Dame»), οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦν κατὰ τρόπον ἰδιότυπον καὶ ἐνδιαφέροντα. Αἱ ἐν λόγῳ Ὀμάδες «Νότρ-ντάμ» ἀποτελοῦνται ἀπὸ νέας οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι ἀναζητοῦν τὰ θεμέλια μιᾶς οἰκογενειακῆς καὶ συζυγικῆς πνευματικότητος. Αἱ οἰκογένειαι ἀλληλοβοηθοῦνται νὰ ζήσουν αὐτὴν τὴν πνευματικότητα (spiritualité de la famille) καὶ νὰ ἐπιτύχουν τὸ ἰδανικόν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Τὸ 1957 ἐλειτούργουν εἰς Γαλλίαν καὶ ἄλλας καθολικὰς χώρας 500 τοιοῦτοι κύκλοι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γάλλου ἱερέως πατρὸς Henri Caffarel. Ἡ ὀργάνωσις τῶν ἐν λόγῳ κύκλων καὶ ἡ λειτουργία τῶν ἔχουν ὡς ἀκολούθως: Ἐκαστος κύκλος ἀποτελεῖται ἀπὸ 4-7 ἀνδρόγυνα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ἐν ἔχει τὴν εὐθύνην διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ κύκλου. Ἐκαστος κύκλος πραγματοποιεῖ μίαν μηνιαίαν συγκέντρωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν παρίσταται συνήθως καὶ ἓνας ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος καὶ διευθύνει τὴν συζήτησιν. Ἡ συγκέντρωσις ἀρχίζει μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν μιᾶς περικοπῆς ἐκ τῆς Ἀγίας

(9) Ἰδὲ «Ἀκτίνες» 1959, τεῦχος Μαρτίου, σελ. 118-119.

Γραφῆς. Ἐπακολουθοῦν σκέψεις, προσευχὴ 15' ἕως 30', σιωπὴ. Μετὰ τὴν προπαρασκευὴν αὐτὴν εἰς ἓκ τῶν παρισταμένων εἰσηγεῖται ἐπὶ πνευματικοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὀρισθῆ κατὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ προηγούμενου μηνός. Τὸ θέμα προπαρασκευάζεται εἰς κοινὴν σύσκεψιν καὶ τῶν δύο συζύγων καὶ τὸ πόρισμα, προτοῦ παρυσιασθῆ εἰς τὴν ὁμάδα, τίθεται ὑπ' ὄψιν τῆς διευθυνούσης τὸν κύκλον οἰκογενείας. Ἐπακολουθεῖ συζήτησις, κατὰ τὴν ὁποῖαν πάντες οἱ παριστάμενοι διατυπώνουσιν τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις των καὶ ἀνταλλάσσουν τὴν πείραν των. Αἱ ὡς ἄνω συγκεντρώσεις συνδυάζονται καὶ μὲ γεῦμα, κατὰ τὸ ὁποῖον μέσα εἰς μίαν φιλικὴν ἀτμόσφαιραν ἐκάστη οἰκογένεια ἀνακοινώνει εἰς τὰς λοιπὰς τὰ εὐχάριστα καὶ λυπηρὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος μηνός, καθὼς καὶ τὰς δυσχερεῖας τῆς καὶ τὰ προβλήματα τῆς (10).

Εἶναι προφανές ὅτι μίᾳ τοιαύτῃ συνάντησις ἀποτελεῖ δι' ἐκάστην οἰκογένειαν πλῆρτον εὐκαιρίαν πνευματικοῦ ἀνεφοδισμοῦ καὶ ἀνανεώσεως.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τῇ πρωτοβουλίᾳ ζηλωτῶν ἱερέων ἢ στελεχῶν τῶν χριστιανικῶν κινήσεων, λειτουργοῦν εἰς πλείστας πόλεις κατὰ συνοικίας πολλοὶ κύκλοι μελέτης Ἀγ. Γραφῆς καὶ πνευματικῆς οἰκοδομῆς γενικώτερον. Ἡ ὠφέλεια τὴν ὁποῖαν ἀποκομίζουν ἐξ αὐτῶν τὰ μέλη των εἶναι κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν μεγάλη. Ὁ τρόπος λειτουργίας τῶν ἑλληνικῶν χριστιανικῶν Κύκλων εἶναι βεβαίως διάφορος. Θέτομεν ἐν τούτοις ὑπ' ὄψιν τῶν ἀρμοδιῶν ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων πρὸς μελέτην τὸ ἄνωτέρω σύστημα λειτουργίας τῶν γαλλικῶν οἰκογενειακῶν χριστιανικῶν Κύκλων, τὸ ὁποῖον μὲ ἀνάλογον προσαρμογὴν πρὸς τὴν παράδοσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἑλλη-

νικὴν πραγματικότητα θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ἐδῶ. Ἀσχέτως ὁμως πρὸς τὸ σύστημα, ποῦ ἀκολουθεῖται, εἶναι ἀνάγκη νὰ προσεχθῆ ἀπὸ τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ἐφημεριακὸν μας κλῆρον ὁ θεσμὸς τῶν Κύκλων μελέτης Ἀγ. Γραφῆς καὶ χριστιανικῆς μορφώσεως, διότι ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι πολὺτιμον μέσον καλλιέργειας τῆς οἰκογενείας καὶ προλήψεως πολλῶν οἰκογενειακῶν δραμάτων καὶ ἀτυχημάτων. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι οἱ ἄμεσοι μαθηταὶ καὶ συνεργάται τοῦ Κυρίου ἐκαλλιεργήθησαν μέσα εἰς τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον κύκλον τῶν δώδεκα.

3. «Αἱ κοινωνικαὶ ἐβδομάδες τῆς Γαλλίας»

Ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας διὰ τὴν μελέτην καὶ προώθησιν τῶν προβλημάτων τῆς οἰκογενείας, τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τῆς καὶ τὴν ἐξύψωσιν ἐν γένει τοῦ οἰκογενειακοῦ θεσμοῦ, καὶ δὴ εἰς ἐποχὰς κατὰ τὰς ὁποίας ὑπετιμᾶτο οὗτος ἀπὸ τὸ ἐπίσημον κράτος, προσέφερον αἱ λεγόμεναι «Κοινωνικαὶ ἐβδομάδες τῆς Γαλλίας» (Semaines Sociales de France), ἐδρεύουσαι ἐν Lyon, (16, rue du Plat).

Ὡς εἰς ἓκ τῶν κυρίων σκοπῶν τῶν Κοινωνικῶν Ἐβδομάδων ἐτέθη ἡδη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς των (1904) «ἡ πα ν τ ο ε ι δ ῆ ς β ο ῆ θ ε ι α π ρ ὸ ς τ ῆ ν ο ἰ κ ο γ ἑ ν ε ι α ν» (11). Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος «Ἐβδομάδες» ἐπιδιώκουν γενικώτερον νὰ διαδώσων τὴν κοινωνικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ ζητήσων πρακτικὰς, συγκεκριμένας καὶ ἱστορικὰς ἐφαρμογὰς τῆς διδασκαλίας αὐτῆς καὶ νὰ συντελέσων εἰς τὴν πρόοδον τῆς χριστιανικῆς κοινωνικῆς σκέψεως (12). Αἱ «Κοινωνικαὶ Ἐβδο-

(10) Guide Pratique des Catholiques de France, 7e édition, No 2, Paris 1958, p. p. 169—170.

11) H. Lorin: But, caractère et opportunité de Semaines Sociales, T. 1907, p. p. 7—22.

(12) Guide Pratique des Catholiques de France, é. & p. 167.

μάδες» διοργανώνουν καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς μίαν πόλιν τῆς Γαλλίας συνέδριον διαρκείας 8 ἡμερῶν, εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέχουν χιλιάδες κληρικῶν καὶ λαϊκῶν (καθολικῶν διανοουμένων, ἀλλὰ καὶ χριστιανῶν ἐργατῶν κλπ.). Τὰ κείμενα τῶν διαλέξεων καὶ συζητήσεων τῶν Ἑβδομάδων τούτων δημοσιεύει καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς ἓνα ὀγκώδη τόμον ἢ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσα ἐπιθεώρησις «La Chronique Sociale de France» (Κοινωνικὰ Χρονικὰ τῆς Γαλλίας), ἐκδιδιδμένη ἐν Lyon. Εἰς τὰ ἐτήσια συνέδριά των οἱ διοργανῶνται τῶν «Κοινωνικῶν Ἑβδομάδων» ἔχουν ἐπανελημμένως εἰσηγηθῆ καὶ συζητήσῃ θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ προβλήματα τῆς. Οὕτω, μεταξὺ ἄλλων, συνεζητήθησαν:

—Τὸ ἐπάγγελμα, ἡ πολιτεία, ἡ ἐργασία, ἡ στέγη καὶ ἡ οἰκογένεια.

—Τὰ μέτρα τῆς νομίμου προστασίας τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας.

—Κατάστασις τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας.

—Ἡ χριστιανικὴ φιλοσοφία τῆς οἰκογενείας.

—Ἡ οἰκογενειακὴ ἰδέα ὡς ἐμπνεύστρια τῶν κοινωνικῶν νόμων.

—Οἱ νόμοι περὶ μισθῶν καὶ ἡ οἰκογένεια.

—Ἡ ἐργασία τῆς γυναίκας καὶ ἡ οἰκογένεια.

—Ἡ οἰκογένεια καὶ τὸ φορολογικὸν σύστημα.

—Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐργάτου.

—Οἱ ἐσωτερικοὶ ἐχθροὶ τῆς οἰκογενείας.

—Ἡ εὐθύνη τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας.

—Ἡ κοινωνικὴ ἀγωγή ἐν τῇ οἰκογενείᾳ.

—Αἱ πολυμελεῖς οἰκογένειαι καὶ ὁ γαλλικὸς νόμος.

—Τὸ διαζύγιον καὶ ἡ οἰκογένεια.

—Ἡ ἀγωγή, ἡ κοινωνικὴ μόρφωσις τῶν νέων καὶ προπαρασκευὴ των διὰ τὴν οἰκογένειαν.

—Προσωπικότης καὶ οἰκογένεια.

—Ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ Μαρξισμός.

—Κοινωνικὰ πλαίσια καὶ οἰκογενειακὴ ἐξέλιξις.

Εἰδικώτερον τὸ συνεληθὸν εἰς Μπορντώ Συνέδριον τοῦ 1957 ἀφιερῶθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν οἰκογένειαν. Τὸ γενικὸν θέμα τοῦ Συνεδρίου τούτου ἦτο:

«Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τὸν τόσον ἀσταθῆ πῶς πηγαίνει ἡ σειομένη ἀπὸ παντοίους ἀνέμους γαλλικὴ οἰκογένεια τοῦ 1957;»

Ἀναφέρονται τοὺς τίτλους μερικῶν ἐκ τῶν εἰσηγήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς τὸ ἐν λόγω Συνέδριον:

1) Ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ νεώτερος πολιτισμός.

2) Φύσις καὶ μυστήριον τῆς οἰκογενείας.

3) Ἡ γονιμότης πρόβλημα οἰκογενειακὸν καὶ πρόβλημα παγκόσμιον.

4) Ἡ ἀγαμία.

5) Τὸ παιδί καὶ οἱ γονεῖς του.

6) Ἡ ἀντάμειψις τῶν οἰκογενειακῶν βαρῶν.

7) Προοπτικαὶ καὶ μέθοδοι οἰκογενειακῆς δράσεως.

8) Ἡ ἐξίσωσις τῆς γυναίκας μετὰ τὸν ἄνδρα καὶ αἱ συνέπειαι τῆς διὰ τὴν οἰκογένειαν.

9) Συνεννόησις τῶν συζύγων.

10) Ἡ μονιμότης καὶ ἡ ἐκ νέου ἀνακάλυψις τῶν οἰκογενειακῶν ἀξιών.

11) Ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις.

12) Νέαι προοπτικαὶ διανοιχθεῖσαι ἀπὸ τὴν σύγχρονον βιολογικὴν καὶ τὴν σύγχρονον ψυχολογίαν.

Αἱ ἀνακοινώσεις καὶ τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου περιελήφθησαν εἰς ἓνα τόμον, ὁ ὁποῖος ἐξεδόθη ὑπὸ τὸν τίτλον: «La famille d' aujourd' hui. Situation et avenir. (Ἡ σημερινὴ οἰκογένεια. Κατάστασις καὶ μέλλον). Edition de la Chronique Sociale de France. Lyon 1958.

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἐὰν ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἀνελάμβανε νὰ διοργανώσῃ καθ' ἕκαστον ἔτος «ἑβδομάδα

τῆς οἰκογενείας». Τοῦτο θὰ ἀπετέλει μίαν στοιχειώδη ἀναγνώρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν, πού προσφέρουν οἱ Ἕλληνες οἰκογενειάρχαι εἰς τὸ ἔθνος, καὶ μίαν ἐνθάρρυνσιν πρὸς συνέχισιν τοῦ πολυτίμου, ἀλλ' ὄχι καὶ τόσον εὐχεροῦς ἔργου των.

Κατὰ τὴν ἑβδομάδα αὐτὴν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνωνται σχετικαὶ διαλέξεις καὶ εἰδικαὶ ὁμιλίαι πρὸς τοὺς ὠριμωτέρους ἐκ τῶν νέων, ραδιοφωνικαὶ ἐκπομπαὶ καὶ νὰ διοργανώωνται ἔρανοι ὑπὲρ τῶν ἀπώρων πολυμελῶν οἰκογενειῶν. Ἡ ἐκτύπωσις ἐξ ἄλλου καὶ κυκλοφορία εἰδικῶν φυλλαδίων καὶ μελετῶν σχετικῶν μὲ τὸν ἱερὸν χαρακτῆρα τοῦ γάμου καὶ τὴν ἔθνικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποστολὴν τῆς οἰκογενείας θὰ ἦτο λίαν ἐπωφελής.

Ἰδιαιτέρως ἡ Ἐκκλησία θὰ ἤμποροῦσε νὰ τονίσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς χριστιανικῆς θεμελιώσεως τῆς οἰκογενείας, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνθέξῃ αὐτὴ εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν ποικίλων ἔχθρῶν πού τὴν περιβάλλουν πανταχόθεν. Ὁ θρησκευτικὸς ἐξ ἄλλου τύπος θὰ εὗρισκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀφιερῶσιν εἰδικὰ τεύχη διὰ τὴν μελέτην τῶν οἰκογενειακῶν προβλημάτων. Ἡ Προσύνοδος τῆς Ρόδου εἰς τὸν πίνακα τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων ἐνέγραψε καὶ θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν. Προτοῦ ὁμως τὰ θέματα αὐτὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ Παννορθόδοξον Σύνοδον, καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον πού θὰ ἀκολουθήσῃ, εἶναι ἀνάγκη νὰ μελετηθοῦν ἐπισταμένως ἀπὸ μικτὰς ἐπιτροπὰς ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ καταρτισθοῦν τὸ συντομώτερον.

4. Μαθήματα διὰ γονεῖς καὶ μελλονύμφους.

Αἱ ἰδέαι καὶ αἱ συνθηκαὶ, πού ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν καὶ ζωὴν, μεταβάλλονται ραγδαίως εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Διὰ τοῦτο ἂν τὰ παιδιὰ ἔχουν ἀνάγκην ἀγωγῆς, οἱ γονεῖς ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἀγωγῆς

καὶ ψυχολογικῆς ἐνημερώσεως. Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Ψυχοπαιδαγωγικῆς μορφώσεως τῶν γονέων ἔχουν ἀναλάβει αἱ λεγόμενα «Σχολαὶ Γονέων» (Ecoles des parents). Ἡ μόρφωσις αὕτη ἐπιδιώκεται δι' εἰδικῶν μαθημάτων καὶ διαλέξεων καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως μελετῶν λίαν διαφωτιστικῶν διὰ τοὺς γονεῖς. Περίφημος εἶναι «Ἡ Σχολὴ Γονέων καὶ Παιδαγωγῶν» τῶν Παρισίων. Ταύτην διευθύνει ὁ γνωστός καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ μεταφράσεως ἔργων του⁽¹³⁾ Α. Isambert, βοηθούμενος ἀπὸ πολλὰς γαλλικὰς προσωπικότητας προερχομένας ἐκ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐκ τῶν ὑπευθύνων τῆς λαϊκῆς ἐπιμορφώσεως, τοῦ ἱατρικοῦ σώματος τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἰδρύθη τὸ 1928 καὶ εἶναι ἀνεγνωρισμένη ἀπὸ τὰ Ὑπουργεῖα Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὑγείας ὡς ὄργανοις δημοσίας χρησιμότητος. Αἱ σειραὶ μαθημάτων τῆς ἀναφέρονται εἰς θέματα συγκεκριμένα καὶ πρακτικὰ καὶ δίδονται συνήθως εἰς τὴν Ἰατρικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων ἀπὸ τοὺς διασημωτέρους εἰδικούς. Ἀναφερόμεν ἐνδεικτικῶς τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων, πού ἐδόθησαν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1960-61:

- 1) Πῶς βλέπουν οἱ γονεῖς τὸ σχολεῖον.
- 2) Τί εἶναι διὰ τοὺς γονεῖς ὁ ἐκπαιδευτικὸς.
- 3) Μετατροπὴ τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς διὰ τὴν εἴσοδον τοῦ παιδιοῦ εἰς τὸ σχολεῖον.
- 4) Οἱ γονεῖς καὶ τὰ νέα προβλήματα τοῦ σχολικοῦ προσανατολισμοῦ.
- 5) Κίνδυνοι τῶν σχολικῶν ἀποτυχιῶν καὶ ἐπιτυχιῶν.
- 6) Οἱ γονεῖς καὶ αἱ σχολικαὶ ποιναί.

(13) Α. Isambert: 1) Ὁ πρῶτος χρόνος τοῦ παιδιοῦ, 2) Τὸ παιδί ἀπὸ ἑνὸς ἕως ἑξῆς ἐτῶν, 3) Τὸ παιδί κατὰ τὴν σχολικὴν ἡλικίαν. Ἔκδοσις Ἰνστιτούτου Ἰατρικῆς Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς.

7) Ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ σχολικὴ ἀστάθεια.

8) Οἰκογενειακὰ προβλήματα δημιουργούμενα ἐκ τῆς παραστάσεως τῶν σπυριδῶν.

9) Τὰ οἰκογενειακὰ προβλήματα καὶ τὰ οἰκοτροφεῖα.

Τὰ μαθήματα αὐτὰ συνήθως δημοσιεύονται εἰς τὸ Περιοδικὸν τῆς Σχολῆς, τὸ ὁποῖον φέρει ἐπίσης τὸν τίτλον: «Ἡ Σχολὴ τῶν Γονέων» («L' Ecole des Parents», 4, rue Brunel, Paris 17e).

Εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν ἔλειψαν καὶ παρ' ἡμῶν μεμονωμέναι προσπάθειαι προερχόμεναι ἐκ μέρως ἐκκλησιαστικῶν ἢ κρατικῶν παραγόντων ἢ ἐκ μέρως ἰδιωτικῶν διὰ τὴν διαφώτισιν τῶν γονέων ἐπὶ τῶν καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων των. Αἱ προσπάθειαι ὁμως αὐταὶ θὰ πρέπει κάποτε νὰ συστηματοποιηθοῦν. Τὸ τμήμα Ἐπιμορφώσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἶναι ἴσως τὸ πλέον ἀρμόδιον διὰ μίαν συστηματικὴν ὀργάνωσιν μαθημάτων καὶ διαλέξεων διὰ γονεῖς.

Ἐὰν τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας δὲν ἤμπορῆ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον αὐτό, θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἕαν ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἐν συνεργασίᾳ καὶ μετὰ ἄλλας προσωπικότητας τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἀνελάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἰδρῦσῃ ἕνα Κέντρον Οἰκογενειακῶν Μελετῶν, ὅμοιον μετὰ τὸ «Centre Catholique d' education familiale» (Καθολικὸν Κέντρον Οἰκογενειακῆς Ἀγωγῆς) τῶν Παρισίων (99, rue de l' Université, Paris 7e). Τὸ Κέντρον τοῦτο θὰ ἤμποροῦσε νὰ διοργανώσῃ εἰδικὰ φροντιστήρια καὶ μαθήματα διὰ γονεῖς καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐκδίδῃ ταῦτα, ὥστε νὰ ἐπωφελοῦνται καὶ οἱ γονεῖς τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων.

Παραλλήλως πρὸς τὴν Σχολὴν Γονέων τῶν Παρισίων, τὴν ὁποίαν ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω, καὶ αἱ Ἐκκλησιαὶ τῆς Γαλλίας (Καθολικὴ καὶ Προτεσταντικὴ) δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐργά-

ζωνται δραστηριῶς διὰ τὴν χριστιανικὴν διαφώτισιν τῶν γονέων. Ἐκ τῶν προσπαθειῶν τούτων μνημονεύομεν ἐνταῦθα ἰδιαίτερος τὴν προσπάθειαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως κατατοπίσῃ τοὺς μελλονύμφους ἐπὶ τῶν προβλημάτων τοῦ συζυγικοῦ βίου. Οὕτω πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου διοργανοῦνται σειρά εἰδικῶν μαθημάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτροπὴ ἐκ κληρικῶν, εὐσεβῶν ἰατρῶν, ψυχολόγων, παιδαγωγῶν κ.λ.π. ἀναλαμβάνει νὰ μῆσῃ τοὺς μελλονύμφους εἰς τὸν συζυγικὸν καὶ οἰκογενειακὸν βίον.

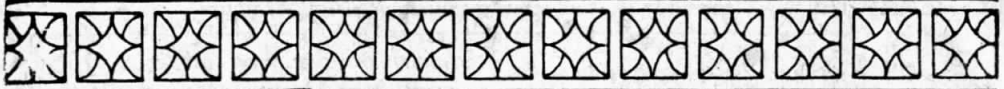
Μία ἀντίστοιχος προσπάθεια, τοῦλάχιστον εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ἐκ μέρως καὶ τῆς ἰδικῆς μας Ἐκκλησίας θὰ εἶχε πολλὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς νέους μας, οἱ ὅποιοι ὄχι σπανίως προσέρχονται εἰς τὸ «μέγα μυστήριον»⁽¹⁴⁾ ποῦ λέγεται γάμος, ἐντελῶς ἀκατατόπιστοι. Μία εἰλικρινὴς συνεργασία τῶν Ἐπισκόπων μετὰ τῶν χριστιανῶν διανοουμένων θὰ ἤμποροῦσε πολλὰ νὰ προσφέρῃ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἐὰν ὁμως τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν, τοῦλάχιστον θὰ πρέπει νὰ δίδεται ἢ νὰ συνιστᾶται κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀδείας τοῦ γάμου ἕνα διαφωτιστικὸν βιβλίον ἢ φυλλάδιον.⁽¹⁵⁾ Τοῦτο θὰ κατατοπίζῃ τοὺς νέους ἐπὶ τῶν ἀμοιβαίων συζυγικῶν καθηκόντων, θὰ ἔθετε πνευματικὰ θεμέλια εἰς τὸν γάμον ἤδη ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῶν νεονύμφων, θὰ τοὺς προεφύλασσε δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρνητικὴν διαφώτισιν, τὴν ὁποίαν προσφέρουν ἄλλα βιβλία ὑπόπτου καὶ ἀμφιβόλου αὐθεντικότητος.

B. ΧΑΡΩΝΗΣ

(Συνεχίζεται)

(14) Ἐφεσίους ε', 32.

(15) Πολὺ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει διὰ μελλονύμφους τὸ βιβλίον τοῦ René Biot: «L' education de l' amour», τὸ ὁποῖον ἔχει μεταφρασθῆ καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐρωτικὴ ἀγωγή», ἐκδόσεις Κακουλίδη.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἐν τῷ κατωτέρῳ ἄρθρῳ θὰ ἤθελον νὰ παρατηρήσω τινά, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς δύο τούτους ἀναφερομένους ὄρους· εἶναι βεβαίως γεγοιός ὅτι αἱ δύο ἀνωτέρω ἔννοιαι πολλάκις συγχεόμεναι, παρέχουσιν ἀφορμὰς εἰς παρεξηγήσεις, φαίνεται δέ, ὅτι αὗται ἀποτελοῦσιν ἔννοιαν τινὰ ἀναπόσπαστον, δι' ἧς δηλοῦνται ἡ πνευματικὴ σιάνθη κοινω- νίας τινός, ἐν ἣ τὰ μέλη αὐτῆς μετέχουσιν ἕκαστος τῶν ἀνωτέρω.

Οἱ δύο ἀνωτέρω ὄροι δύνανται κάλλιστα καὶ ἰσορρόπως μάλιστα νὰ βιώσι καὶ νὰ ἀκμάζωσιν ἐν οἰαδῆποτε κοινῶν καὶ δὴ διὰ τῶν δυνάμεων τούτων νὰ ὑφίσταται αὕτη, ὡς εἶκός, πᾶσαν ἐξέλιξιν καὶ πρσαγωγὴν.

Ἄλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν παρατηρεῖται ἀπαραιτήτως πάντοτε, πολὺ δὲ περισσότερον νῦν, ὅταν αἱ ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἄλλων δεινῶν περιπέτειαι καὶ δοκιμασίαι ἀέτησαν ριζικῶς τὰς ἐν ταῖς κοινῶναις καὶ τοῖς κράτεσι ἐπικρατούσας καταστάσεις καὶ ἴσως μὲν ἡ τεχνικὴ νὰ ἐπέφερον ἐν αὐτοῖς προόδους καὶ πολιτισμούς, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ ἐσώτερον τῆς ψυχῆς στοιχεῖον, δηλ. ἡ παιδεία τοῦ ἀνθρώπου, δι' ἧς οὕτως χαρακτηρίζει ἑαυτὸν ὡς τὴν κορωνίδα τῶν λοιπῶν τοῦ Θεοῦ δημιουργημάτων, ἐσκοτίσθη, ἡμαυρώθη καὶ ἐν πολλοῖς ἐξέλιπε.

Ἡ παιδεία κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος ἄρθρου τυγχάνει γενικῶς ὁ «ἐσωτερικὸς πολιτισμὸς» τοῦ Κράτους καὶ ὁ ἠθικὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξοπλισμὸς, σύνολος δηλ. ἡ ἀρετολογία τῶν πλατωνικῶν καὶ ἀξιολογικῶς λαμβανόμενη.

Ἄναμφιλέκτως ἡ ἐξοδος τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πρωτογένου φύσεως καὶ ἡ διαμόρφωσις τῶν δυνάμεων αὐτῆς ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἀγαθὰ ποικίλα καλυτερεύοντα οὕτω τοὺς ὄρους

τοῦ ζῆν καὶ διατᾶσθαι, καθίσταται δυνατὴ, ὡς εἶναι φυσικόν, συνεργεῦντες καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνταῦθα ἔχομεν «στροφὴν» τοῦ πνεύματος πρὸς τὰ ἔξω καὶ οὐχὶ πρὸς τὰ ἔσω, δηλ. κατὰ τοὺς Σοφιστάς: «ὁ σκοπῶν, ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίνεται τῶν εὐρανίων» (Ξενοφ., ἀπομν. I, 1. 11), ἐνῶ θὰ ἔδει κατὰ τὸν Σωκράτη: «τί εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί αἰσχρόν, τί δίκαιον, τί ἄδικον, τί σωφροσύνη, τί μανία, τί ἀνδρεία, τί δειλία, τί πόλις, τί πολιτικός, τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων» (Ξενοφ. ἀπομν. I, 1, 15). Ἡ ἀληθὴς παιδεία δὲν εἶναι ἄθροισμα καὶ σύνολον διαφόρων ὁμοειδῶν γνώσεων συσσωρευμένων καὶ ἀποτελεσῶν σύστημά τι ἐπιστήμης, ἀλλὰ τὸναντίον καλλιέργεια ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, δι' ὧν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀρχωσιν, ὅσῳ ἐνεσθι, ἐπ' αὐτῶν αἱ τέσσαρες τοῦ Πλάτωνος ἀρεταί, τρυτέστιν ἡ σοφία, ἡ ἀνδρεία, ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη, αἵτινες καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Στωικῶν ἐξ ἴσου ὑφίστανται καὶ μνημονεύονται.

Ἐπειτα γνωστὸν τυγχάνει, ὅτι στοιχεῖα πολιτισμοῦ δὲν εἶναι μόνον ἡ δημιουργία τεχνικῶν πολιτισμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Γραμματείας ἐνὸς λαοῦ καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὰς τέχνας καθόλου· πάντα δὲ ταῦτα τυγχάνουσιν ἀδιάσπαστον τεκμήριον τῆς ἀνωτέρω διατυπωθείσης σκέψεως.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἀνάπτυξις καὶ ἐξέλιξις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς ἀπαιτεῖ πλὴν τῆς συμμετοχῆς τοῦ πνεύματος καὶ ἄλλων ὑλικῆς φύσεως μέσων, ἅτινα μικροὶ καὶ πτωχοὶ λαοὶ δὲν διαθέτουν, διὸ καὶ οὗτοι ὑστεροῦσι.

Καί εἰς μίαν μὲν τοιαύτην στέρησιν, ἦτις ὡς συνέπειαν ἔχει τὴν καθυστέρησιν τῆς τεχνικῆς προόδου, οὐδόλως ἤθελον ἐκτεθῆ κοινωνίαι καὶ ἔθνη ἔναντι πάντοτε τῆς μνήμης τῆς ἱστορίας· ἡ μνήμη τῆς ἱστορίας κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῆς πορείαν διεφύλεξε καὶ διαφυλάττει εὐτυχῶς μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀλωβήτους καὶ σώφους τοιούτους ἠθικούς πολιτισμούς «μικρῶν» καὶ «ἀσημάντων» λαῶν, δι' οὓς εὐγνώμονες τυγχάνουσι πάντοτε, τόσον ἡ φυλάξασα αὐτοὺς ἱστορία, ὅσον καὶ ἡμεῖς οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτοὺς.

Ἐν κατακλείδι τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώπου παιδείαν, ἣν εἶναι ἡ συνάρτησις καὶ ἡ προϋπόθεσις τῶν τεσσάρων Πλατωνικῶν ἀρετῶν, ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία θὰ πλαισιώσῃ διὰ τῶν ἐλπιδοφόρων αὐτῆς συνθημάτων, ἦτοι τῆς ἀγάπης, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος· διὰ τῶν ἐπτά, οὕτως εἰπεῖν, ἀρετῶν, αἵτινες ἀπαριίττουσι καὶ εἰκονίζουσι τὸν πλήρη καὶ ὠλοκληρωμέ-

νον ἄνθρωπον, τρυτέστι τὸ βῆθρον καὶ θεμέλιον πάσης ὑγιοῦς κοινωνίας.

Ὁ τοιούτων ἀρετῶν ἐμφορηθεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐλπίζῃ εἰς μίαν καλυτέραν αὔριον, μακρὰν σκοπῶν χρησιμοθηρίας καὶ ἀτομικῶν στοιχείων ἐγωϊσμοῦ, εἰς ἣν ἡ εὐαγγελικὴ ρῆσις: «ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡσπερ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι» (Ματθ., ε' 48) θὰ εὐρίσκη πλήρη ἀνταπόκρισιν.

Ἐν τέλει, περαίνων τὰς γραμμάς ταύτας διαυπῶ τὴν εὐχὴν, ὅπως αἱ δύο προμνημονευθεῖσαι ἔννοιαι εἰρηνικῶς καὶ ἁρμονικῶς ἐν τοῖς διαφόροις λαοῖς συνυπάρξωσι πρὸς πραγματοποίησιν παντὸς ὠραίου καὶ ἰδανικοῦ καὶ γενικῶς εἰπεῖν πρὸς ἀποκατάστασιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς ταύτης τῆς ιδέας τοῦ τελείου, διότι ὁμολογούμενως «ἐξωτερικὸς πολιτισμὸς» ἄνευ «παιδείας ἐσωτερικῆς» τυγχάνει «πρᾶγμα κενὸν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον».

A. N. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΤΟ ΑΝΤΙΠΑΛΕΜΑ

Στὸν κρίσιμο τὸ χρόνο,
κρεθθάτι καὶ καρέκλα
στέκουε πλάι-πλάι...
Ὁ πόνος κι' ἡ στοργή
—πολεμιστὲς στὰ ἔσχατα,
ἐδῶ ἀντιπαλεύου...
Κατάκοιτη ἡ ἀρρωστημένη σάρκα
καὶ «τῶν δικῶν»,
μὲ σπαραγμὸ ἡ καρδιά,
σὲ προσμονὴ ἀγωνίας παραστέκουν.
Ἄνάμεσα σὲ τοῦτο τ' ἀντιπάλεμα,

θάλασμο δίνει στὶς ψυχές,
ἡ ἐπικλήσι ἡ σιωπηλὴ
στὸν ἀδιόρατο τὸ ρυθμιστὴ,
ποῦ τελικά,
μὲ τὴν ἀλάνθαστὴ του κρίσι,
κεῖνη ποῦ πρέπει,
τὴ λύσι θεὸ νὰ δώσῃ
ἢ στοῦ θανάτου τὴ γαλήνη
ἢ στῆς ὑπόλοιπης ζωῆς
τ' ἀγαπητὸ τὸ χαροκόπι.

Γ. Δ. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑΣ Η.Π.Α.

Τὸ θέμα τῆς ἰατρικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰς Η.Π.Α. εἶναι ἀρκετὰ ἐπίκαιρον, διότι ἀρκετοὶ Ἕλληνες ἰατροὶ ἤδη μετεκπαιδεύονται εἰς τὰς Η.Π.Α., ἄλλοι δὲ ἐνδιαφέρονται νὰ μετεκπαιδευθοῦν. Εἶναι ἐπίσης ἐνδιαφέρον τὸ θέμα αὐτὸ ἀπὸ ἀπόψεως ἀνθρωπιστικῆς ἰατρικῆς καὶ ἰδιαιτέρως ἐξευαζόμενον ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς.

Ὁρισμένα βασικὰ στοιχεῖα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν ἔκτασιν τοῦ ἰατρικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος τῶν Η.Π.Α. Λειτουργοῦν εἰς τὰς Η.Π.Α. 87 ἰατρικαὶ σχολαί, εἰς τὰς ὁποίας διδάσκονται 28.000 φοιτηταί, ὑπὸ 7.000 καθηγητῶν καὶ βοηθῶν, καθὼς καὶ ἄλλων 21.000 διδασκόντων ἑθελοντικῶς καὶ ἀμισθί.

Τὰ δίδακτρα κατ' ἔτος κυμαίνονται ἀπὸ \$ 100 μέχρι \$1.000 καὶ καλύπτουν μόνον τὰ 20% τῶν ἐξόδων τῶν ἰατρικῶν σχολῶν. Συνήθως εἰς τὰς κρατικὰς σχολὰς τὰ δίδακτρα εἶναι ὀλιγώτερα, ἐπεὶδὴ λαμβάνουν ἐπιχορηγήσεις ἀπὸ τὰς περιφερειακὰς κυβερνήσεις. Τὸ κόστος σπουδῶν κατὰ φοιτητὴν ὑπολογίζεται εἰς \$15.000 κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν τσου, ὁ δὲ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς ὅλων τῶν 87 ἰατρικῶν σχολῶν ἀνέρχεται εἰς \$ 180.000.000 ἐξ ὧν τὸ 1/3 καλύπτεται ὑπὸ κρατικῶν ἐπιχορηγήσεων. Τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἐξόδων καλύπτονται ἀπὸ δωρεὰς φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων, δωρεὰς τῶν ἀποφοίτων ἰατρῶν πρὸς τὰ πανεπιστήμια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐσπούδασαν καὶ δωρεὰς τῶν National Fund of Medical Education καὶ American Medical Education Foundation. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι οἱ ἀποφοιτήσαντες ἰατροὶ δὲν ξεχνοῦν τὸ πανεπιστήμιόν των καὶ τὸ βοηθοῦν οἰκονομικῶς καὶ μὲ ἑθελοντικὴν ἐργασίαν

ἐπὶ ἔτη, τὸ ἀποκαλοῦν δέ: Alma mater δηλαδὴ πνευματικὴ μητέρα.

Προϊατρική.

Ἡ βασικὴ ἐκπαίδευσις διὰ τοὺς νέους οἱ ὅποιοι ἐνδιαφέρονται νὰ σπουδάσουν τὴν ἰατρικὴν, συνεχίζεται, μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐκ τοῦ γυμνασίου, εἰς τὴν προϊατρικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ κύκλος τῶν βασικῶν αὐτῶν σπουδῶν περιλαμβάνει Φυσικὴν, Χημείαν, ἀνόργανον, ὀργανικὴν καὶ ἀναλυτικὴν, Ζωολογίαν, συγκριτικὴν ἀτομίαν, ἐμβρυολογίαν, μίαν ξένην γλῶσσάν, καὶ μίαν σειρὰν μαθημάτων κατ' ἐκλογὴν. Τὰ μαθήματα κατ' ἐκλογὴν, δύναται νὰ τὰ ἐκλέξῃ ὁ φοιτητὴς συμφώνως πρὸς τὰ ἐνδιαφέροντά τσου. Ἐὰν πρόκηται νὰ γίνῃ ψυχίατρος δύναται νὰ προσθέσῃ εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν ὑποχρεωτικῶν μαθημάτων καὶ τὴν ψυχολογίαν, κοινωνικολογίαν κ.λ.π. Ἐὰν πρόκηται νὰ ἀσχοληθῇ μὲ ἐρευνητικὴν ἰατρικὴν, δύναται νὰ ἐκλέξῃ περισσότερα μαθηματικά, διαφορικὸν λογισμὸν, στατιστικὴν, φυσικὴν χημείαν κ.λ.π. Ὅλοι οἱ φοιτηταὶ γυμνάζονται ὑποχρεωτικῶς ἐπὶ 2 ἔτη εἰς τὴν πάλην, τὴν καλαθόσφαιραν, τὸ κλύμβημα ἢ ἄλλα ἀθλητικὰ προγράμματα τῆς ἐκλογῆς των.

Αἱ παραδόσεις γίνονται εἰς αἰθούσας μὲ 30-50 φοιτητὰς ἢ εἰς ἀμφιθέατρα μὲ 200-300 φοιτητὰς ἢ διὰ τηλεοράσεως. Δύο ἢ καὶ περισσοτέρας φορὰς τὴν ἑβδομάδα κάθε καθηγητῆς ἢ ὁ βοηθὸς τσου ἔχει μικρὰ φροντιστήρια μὲ 20-30 φοιτητὰς, ὅπου οἱ φοιτηταὶ λύουσιν προβλήματα ἐπὶ πινάκων, ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὴν φυσικὴν, καὶ ἐξετάζονται προφορικῶς ἑβδομαδιαίως.

Τὰ ἐργαστήρια φυσικῆς, χημείας καὶ

ζωολογίας συνήθως απαιτοῦν 4 με 6 ὥρες τὴν ἑβδομάδα τὸ κάθε ἓνα καὶ περιλαμβάνουν πειράματα, παρασκευὴ καὶ ἀνάλυσιν χημικῶν οὐσιῶν ὑπὸ τῶν φοιτητῶν καὶ ἀνατομικὴ διαφόρων ζῶων.

Αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις δίδονται συχνὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ ἐνίοτε ἀνευ προειδοποιήσεως. Αἱ ἐξετάσεις τοῦ τριμήνου ἢ τοῦ ἑξαμήνου γίνονται κατ'ὅπιν ἐνδιατικῆς παρασκευῆς καὶ ἀποελοῦνται ἀπὸ πολλαπλῆς ἐρωτήσεως μέχρι καὶ 100 ἢ 200 καλυπτούσας πλῆλ᾽ κεφάλαια καὶ ἐνίοτε ὁλόκληρον σύγγραμμα.

Κάθε ἐρώτησις ἀκριβευθεῖται ἀπὸ 4 ἢ 5 πιθανὰς ἀπαντήσεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ὁμοιάζουσιν πολὺ πρὸς τὴν ἀληθῆ ἀπάντησιν καὶ ἴσως ὅλαι νὰ ἔχουσιν κάποιαν δόσιν ἀληθείας. Ὁ φοιτητὴς πρέπει νὰ σημείωσῃ ὡς ὀρθὴν τὴν ἀπελύτως ἀληθῆ ἀπάντησιν.

Τὸ φαινόμενον τῆς «καζούρας» εἶναι σχεδὸν τελείως ἀγνωστὸν. Ὅσο δι' ἀπεργίας καὶ διαδηλώσεις αὐτὰ εἶναι σπάνια φαινόμενα.

Οἱ φοιτηταὶ ἐνθαρρύνονται ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς νὰ ἀπασχολοῦνται εἰς διαφόρους ἀσχολίας, αἱ ὁποῖαι βοηθοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὁμαλοῦς προσωπικότητος, τῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ τρόπου τοῦ πολιτεύεσθαι εἰς τὴν ζωὴν. Κατ' ἔτος διενεργοῦνται ἐκλογαὶ καὶ ἐκλέγονται φοιτηταὶ διὰ τὸ μαθητικὸν συμβούλιον, τὸ ὁποῖον ἔχει διοικητικὰς εὐθύνας καὶ συνεδριάζει ἑβδομαδιαίως. Ἐπίσης ἐκλέγονται φοιτηταὶ διὰ τὸ δικαστήριον τῶν φοιτητῶν, τὸ ὁποῖον δικάζει καὶ ἐπιβάλλει κυρώσεις εἰς τοὺς παρεκτροπομένους φοιτητὰς. Ὅλα αὐτὰ, φυσικὰ, γίνονται μετὰ τὴν στενὴν συνεργασίαν τῆς συγκλήτου.

Ἡ ἀθλητικὴ ἀμιλλα μεταξὺ τῶν διαφόρων πανεπιστημίων εἶναι κάτι ἀπάνιστον. Κατ' ἔτος παίζονται πολλὰ παιγνίδια ποδοσφαίρου ἢ καλαθοσφαίρας εἰς τὸ στάδιον ἢ τὸ γυμναστήριον κάθε πανεπιστημίου καὶ χιλιάδες φοιτηταὶ, συγγενεῖς καὶ ἀπόφοιτοι

ἔρχονται τὸ Σάββατον συνήθως διὰ νὰ τὰ παρακολουθήσων. Οἱ φοιτηταὶ παῖκται ἀσκοῦνται ἐπὶ μῆνας καὶ λαμβάνουσιν ὑποτροφίας ὥστε νὰ δύνανται νὰ σπουδάζουσιν χωρὶς νὰ χρειάζεται καὶ νὰ ἐργάζωνται, εἶναι δὲ μεγάλη τιμὴ νὰ ἀνήκῃ κανεὶς εἰς τὴν Πανεπιστημιακὴν τσὺ ὁμάδα. Κατὰ τὸ ἡμιχρόνιον λαμβάνουσιν χώραν ἐπιδείξεις τῆς μπάντας τῶν φοιτητῶν.

Τὰ εἰσοδήματα ἐκ τῶν ἀγῶνων αὐτῶν εἶναι τεράστια καὶ βοηθοῦν τὰ πανεπιστήμια νὰ ἐπεκτείνουσιν τὰ κτίριά των καὶ νὰ προμηθεύωνται ἀναγκαῖον ὑλικόν.

Μία ἄλλη ἀξιοσημείωτος προσπάθεια εἶναι ἡ ἐτήσια ἐορτὴ τοῦ Πανεπιστημίου Wayne State University τοῦ Detroit, Michigan. Μετὰ ἀπὸ προπαρασκευῆν πλῆλῶν ἑβδομάδων καὶ διαφήμισιν διὰ τσὺ τύπου, ἓνα Σάββατον διαμορφώνεται τὸ κεντρικὸ κτίριον τοῦ Πανεπιστημίου εἰς χώρον πανηγύρεως. Οἱ φοιτηταὶ χρησιμοποιώντας τέντες, ὑλικά σκηνικῶν θεάτρων καὶ πλύχρωμα χαρτιὰ κτιζοῦν πολλὰ περίπτερα καὶ τὰ στολίζουσιν. Σὲ κάθε περίπτερον οἱ ἐπισκέπται μποροῦν νὰ παίξουσιν ἓνα παιγνίδι ἢ νὰ διαγωνισθοῦν δι' ἓνα στόχον, νὰ πάρουσιν ἓνα ἀναψυκτικὸν ἢ καὶ νὰ παρακταυθίσουν ὁλόκληρην θεατρικὴν παράστασιν. Ἐνα ἀπὸ τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα περίπτερα εἶναι καὶ τὸ καφετεῖον τῶν ἐλλήνων φοιτητῶν, τὸ ὁποῖον ἔχει μεγάλην ἐπιτυχίαν καὶ κάνει καὶ καλὰς εἰσπράξεις. Τὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τὴν ἐορτὴν δίδονται ὡς ὑποτροφίαι εἰς ἀπόρους φοιτητὰς. Τὸ ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι τὴν ἐπομένην ἡμέραν βλέπει κανεὶς ἀρκετοὺς φοιτητὰς νὰ ἀσχολοῦνται μετὰ τὸν καθαρισμόν καὶ εὐπρεπισμόν τοῦ κτιρίου, καὶ μαζὺ των εἶναι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συμβούλους τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ ὁποῖοι δὲν δισταζοῦν νὰ βοηθήσων εἰς τὸν καθαρισμόν τοῦ κτιρίου!

Ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν ἀπόρων φοιτητῶν πρέπει νὰ ἀναφερθῇ ὅτι μεγάλος ἀριθμὸς φοιτητῶν ἐργάζεται καὶ

ἐντὸς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὡς βοηθητικὸν προσωπικὸν διδασκαλίας ἢ σερβιτόροι εἰς τὴν τραπεζαρίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ Πανεπιστημίου τὰ ἀπογεύματα καὶ κατὰ τὰς διακοπὰς. Ἡ ἐργασία τῶν φοιτητῶν εἰς τὰ ἐργαστήσια θεωρεῖται τιμὴ. Μία ἀπὸ τὰς ἐκφράσεις ποὺ λέγονται μὲ ὑπερηφάνειαν εἶναι: «ἐσπύδασα ἐργαζόμενος».

Σχετικῶς μὲ τὴν θρησκευτικὴν κίνησιν εἰς τὰ πανεπιστήμια, ὑπάρχει μεγάλη δραστηριότης ἐκ μέρους πολλῶν δογμάτων. Οἱ Καθολικοὶ κινίσουν ὠραίους «οἴκους φοιτητῶν» πλησίον τῶν πανεπιστημίων, καὶ ἐκεῖ ὁ φοιτητὴς βρίσκει κάπου νὰ ξεκουρασθῆ καὶ νὰ τωνοθῆ πνευματικῶς. Παρομοίως οἱ Διαμαρτυρόμενοι κινίσουν πλησίον τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἢ τελειῶς ἀνεξάρτητα τῶν ἐκκλησιῶν κτίρια διὰ νὰ ἐξυπηρετήσων τοὺς φοιτητάς, διὰ συναντήσεις, ὁμιλίας, δεῖπνα, συμπροσευχὴ καὶ μελέτη τῆς γραφῆς. Ὑπάρχουν μάλιστα καὶ μόνιμοι ἢ περιοδεύοντες σύμβουλοι, συνήθως θεολόγοι, διὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνουν εἰς τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα τῶν.

Ἡ κυρίως ἱατρικὴ ἐκπαίδευσις.

Μετὰ ἀπὸ 3-5 ἔτη προιατρικῶν σπουδῶν καὶ ἀφοῦ ἐπιτύχη ὁ φοιτητὴς εἰς τὰς γραπτάς καὶ προφορικὰς ἐξετάσεις, εἰσέρχεται εἰς τὴν κυρίως ἱατρικὴν ἐκπαίδευσιν. Φυσικὰ ὅσοι ἀποτύχουν ἐπανειλημμένως ἀκλυθούσιν μίαν ἀπὸ τὰς ἄλλας θετικὰς ἐπιστήμας.

Διὰ τὸν ἐπιτυχόντα φοιτητὴν ἀρχίζει μίαν ἐντατικὴν προσπάθεια τεσσάρων ἐτῶν ἀπαιτοῦσα πολλάκις ὀλονύκτιον μελέτην. Ὡς παράδειγμα θὰ ἀναφέρω περιληπτικῶς τὸ πρόγραμμα τοῦ Πανεπιστημίου Indiana:

Τὸ πρῶτον ἔτος περιλαμβάνει:

1. Ἀνατομικὴν εἰς διαλέξεις καὶ ἀσκήσεις ἐπὶ πτωμάτων, συνήθως 4 φοιτηταὶ ἀσκοῦνται κατὰ πτώμα.
2. Φυσιολογία, διαλέξεις καὶ πειραματικὰς ἀσκήσεις ἐπὶ κυνῶν καὶ ἄλλων μικροτέρων ζώων.

3. Ἱστορία, διαλέξεις καὶ μελέτη.

3. Ἱστολογία, διαλέξεις καὶ μελέτη μικροσκοπικῶν παρασκευασμάτων.

4. Νευρολογικὴ ἀνατομία καὶ ἱστολογία εἰς διαλέξεις καὶ ἀσκήσεις.

5. Ψυχιατρικὴ, εἰς διαλέξεις καὶ παρυσίασιν ἀσθενῶν.

6. Εἰσαγωγή εἰς τὴν κλινικὴν ἱατρικὴν διὰ διαλέξεων καὶ προβλῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναφερθῆ ὅτι εἰς ὠρισμένα πανεπιστήμια ὅπως τὸ Western Reserve τοῦ Cleveland, Ohio, ὁ φοιτητὴς ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀσθενῆ ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος, μάλιστα ἀαλαμβάνει νὰ παρακλυθῆ ἱατρικῶς μίαν ἄπορον οἰκογένειαν ἢ ὅποιον ἔχει κάποιον ἀσθενῆ καὶ ἢ παρακλυθῆσιν αὐτὴ συνεχίζεται μέχρι τῆς ἀποφοιτήσεώς του.

Τὸ δεῦτερον ἔτος διδάσκονται οἱ κλάδοι οἱ ὅποιοι βοηθοῦν τὸν φοιτητὴν νὰ κατανοήσῃ τὰς παθολογικοανατομικὰς ἀλλοιώσεις τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν μακροσκοπικῶς καὶ μικροσκοπικῶς, ὥστε νὰ μπορέσῃ νὰ συνδέσῃ τὰ ὅσα ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἔτος σχετικὰ μὲ τὸν ὁμαλὸν ὄργανισμὸν μὲ τὰς ἐξαιρέσεις τὰς ὁποίας δημιουργοῦν αἱ ἀσθένειαι. Διδάσκειται ἐπιμέμως:

1. Βιοχημεία εἰς διαλέξεις καὶ ἐργαστηριακὰς ἀσκήσεις.

2. Μικροβιολογία καὶ παρασιτολογία καὶ ἐργαστηριακὰς ἀσκήσεις.

3. Παθολογικοανατομικὴ μακροσκοπικὴ καὶ μικροσκοπικὴ.

4. Ψυχιατρικὴν εἰς διαλέξεις καὶ παρυσίασιν ἀσθενῶν.

5. Φαρμακολογίαν εἰς διαλέξεις καὶ ἐργαστηριακὰς ἀσκήσεις ἐπὶ πειραματοζώων.

6. Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν διαγνωστικὴν ἐπὶ ἀσθενῶν.

7. Τοξικολογία.

8. Νευρολογίαν εἰς διαλέξεις καὶ ἐπιδείξεις ἀσθενῶν.

9. Μαιευτικὴν.

Κατὰ τὸ τρίτον ἔτος ἀσκεῖται ὁ φοιτητὴς ἐκ περιτροπῆς εἰς τὴν παθολογίαν, χειρουργικὴν, νευρολογίαν, ἀναισθησιολογίαν, παιδιατρικὴν καὶ μαι-

ευτικὴν κλινικὴν. Ἐξετάζει τοὺς εἰσαγομένους ἀσθενεῖς, ἐκτελεῖ τὰς βασικὰς ἐργαστηριακὰς δοκιμασίας καὶ μετὰ τῶν βοηθῶν καὶ ἐπιμελητῶν συνεργάζεται ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν. Συχνὰ παρυσιάζει ἀσθενεῖς εἰς τοὺς καθηγητὰς καὶ συγχρόνως ἀσκεῖται εἰς:

1. Τοπογραφικὴν ἀνατομικὴν καὶ χειρουργικὴν πρακτικὴν ἀνατομικὴν ἐπὶ πτωμάτων.
2. Χειρουργικὴν παθολογιοανατομικὴν.
3. Κλινικὴν ἐργαστηριακὴν διάγνωσιν.
4. Ἀκτινολογικὴν διάγνωσιν.

Παρακλυθεῖ δὲ διαλέξεις καὶ φροντιστήρια εἰς:

1. Ἀναισθησιολογίαν
2. Καρδιολογίαν
3. Δερματολογίαν
4. Οὐρολογίαν
5. Παθολογίαν
6. Ψυχιατρικὴν
7. Μαιευτικὴν.
8. Ὄφθαλμολογίαν.
9. Παιδιατρικὴν.
10. Παιδιατρικὴν ψυχιατρικὴν.
11. Ὄτορινολαρυγγολογίαν
12. Δημοσίαν ὑγιεινὴν.
13. Χειρουργικὴν.
14. Ἱατροδικαστικὴν.

Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ δίδει γενικὴν ἀναισθησίαν καὶ βοηθεῖ εἰς τὰς χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις, ἐκτελεῖ δὲ 5 ἕως 10 τοκετούς.

Τὸ τέταρτον ἔτος ὁ φοιτητὴς ἀσκεῖται εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἱατρεῖα ἐκ περιτροπῆς εἰς τὴν χειρουργικὴν, γυναικολογίαν-μαιευτικὴν, παθολογίαν, παιδιατρικὴν, συγχρόνως δὲ ἔχει εὐθύναν καὶ ἐντὸς τῆς κλινικῆς παρομοίας μὲ τὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ βοηθοῦ, μένει δὲ ἐντὸς τοῦ νοσοκομείου κάθε τρίτο ἢ τέταρτο βράδυ. Συγχρόνως ὁμοως παρακλυθεῖ ἱατροδικαστικὴν, ἱατρικὴν δεοντολογίαν, θεραπευτικὴν καὶ κλινικοπαθολογικὴν εἰς διαλέξεις.

Οἱ φοιτηταὶ ἐνθαρρύνονται νὰ παρυσιάσων 2 ἢ καὶ περισσοτέρας ἐργασίας καὶ ἄρκετοὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἔρευναν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἢ

κατὰ τὰς διακοπὰς. Ἐπὶ παραδείγματι εἰς ἐκ τῶν φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Washington εἰς τὸ Seattle, Washington ἐργάσθη ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ταχείας μεθόδου ἐλέγχου τῶν ἠλεκτρολυτῶν τοῦ αἵματος καὶ οὕρων βαρέως πασχόντων ἀσθενῶν. Διὰ μιᾶς ἀπλῆς φορητῆς συσκευῆς, τὴν ὁποίαν μποροῦσε ὁ ἱατρός νὰ φέρῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀσθενοῦς ἐγίνετο ὁ ἐλεγχος τῶν ἠλεκτρολυτῶν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Τελειώνοντας τὰς σπουδὰς του, ὁ νέος ἱατρός, δίδει τὸν ὄρκον τοῦ Ἱπποκράτους κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς ἐπιβλητικῆς τελετῆς, συτήθως ἐντὸς τοῦ σταδίου τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἀρχίζει ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον δύσκολα ἔτη τῆς ζωῆς του, τὸ internship ἢ ἔτος τοῦ ἐσωτερικοῦ βοηθοῦ.

Ἐσωτερικὸς βοηθὸς — Εἰδίκευσις.

Τὸ ἔτος τοῦ ἐσωτερικοῦ βοηθοῦ θεωρεῖται ἀπαραίτητον πρὶν νὰ ἀσκήσῃ ὁ νέος ἱατρός τὸ ἐπάγγελμα ἢ πρὶν νὰ ἀρχίσῃ τὴν εἰδίκευσιν. Τὸ ἔτος αὐτὸ χαρακτηρίζεται ἀπὸ φόρτον ἐργασίας καὶ εὐθύνης. Ἡ ποιότης τῆς ἀσκήσεως αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ νοσοκομείου εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐκλέξῃ νὰ ἀσκηθῇ ὁ νέος ἱατρός. Ἴσως νὰ φανῇ παράδοξον πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ ἱατρός νὰ ἔχῃ τοιαύτην πρωτοβουλίαν ὥστε νὰ ἐκλέξῃ τὸ νοσοκομεῖον τῆς προτιμήσεώς του. Τοῦτο συμβαίνει διότι ἐνῶ κατ' ἔτος ἀποφοιτοῦν περὶ τοὺς 1000 νέοι ἱατροί, προσφέρονται διπλάσιαι θέσεις εἰς ἀνεγνωρισμένα νοσοκομεῖα καὶ ἐπομένως ἡ πιθανότης τῆς ἀσκήσεώς των εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς ἐκλογῆς των εἶναι ἄρκετὰ καλὴ.

Α'. Ἐὰν ὁ ἐσωτερικὸς βοηθὸς ἀσκήσῃ εἰς κρατικὸν ἢ δημοτικὸν νοσοκομεῖον κεντρικῆς πόλεως, συνήθως ἔχει ὅλην τὴν εὐθύνην τῆς ἐξετάσεως, διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν ἀσθενῶν, ἐξαιρουμένων τῶν ἐπιπεπλεγμένων μαιευτικῶν περιπτώσεων, τῶν

ἀσθενῶν οἱ ὁποῖοι ἀπαιτοῦν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν καὶ τῶν πολυπλόκων περιπτώσεων, τὴν θεραπείαν τῶν ὁποίων θὰ ἐκτελέσῃ ὁ εἰδικεύμενος βοηθὸς ἢ ὁ ἐπιμελητής, ὁ ὁποῖος φυσικὰ ἐπιτηρεῖ τὴν ὅλην θεραπείαν καὶ δίδει τὴν συμβουλὴν τοῦ κατὰ τὰς καθημερινὰς ἐπισκέψεις τῶν ἀσθενῶν. Ὁ καθηγητὴς θὰ ἔλθῃ δι' ἐπισκέψεις μίαν ἢ δύο φορές τὴν ἑβδομάδα ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπείγουσα ἀνάγκη. Ὁ ἑσωτερικὸς βοηθὸς συνήθως ἀλλάζει τμήμα κάθε ἓνα ἢ δύο μῆνες ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ πείραν εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἱατρικῆς.

Β'. Ἀσκήσις εἰς Πανεπιστημιακὰ νοσοκομεῖα συνήθως περικόπτει κάπως τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἑσωτερικοῦ βοηθοῦ καὶ τὸν συνδέει περισσότερο μὲ τὸν εἰδικεύμενον βοηθόν, ὁ ὁποῖος φέρει τὴν μεγαλυτέραν εὐθύνην τῆς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν. Συγχρόνως ὑπάρχει εἰς τὰ πανεπιστημιακὰ νοσοκομεῖα μεγαλυτέρον ἐνδιαφέρον διὰ ἔρευναν ἐπὶ τῶν διαφορῶν νόσων, ἐπὶ νέων μεθόδων θεραπείας καὶ δοκιμασιῶν νέων φαρμάκων. Ἡ ἀσκήσις εἰς πανεπιστημιακὴν κλινικὴν ἐπομένως χαρακτηρίζεται ἀπὸ πλησιέστεραν ἐπιτήρησιν καὶ μεγαλυτέραν ἐρευνητικὴν προσπάθειαν.

Γ'. Οἱ ἀσκούμενοι εἰς ἰδιωτικὰ νοσοκομεῖα θὰ ἀσκηθοῦν καλῶς, ἐὰν προηγουμένως ἔχουν ἐλέγξει τὴν ποιότητα τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ καὶ τὸ διδακτικὸν πρόγραμμα τοῦ νοσοκομεῖου. Ἐὰν αὐτὸ εἶναι κάτω τῶν 200 κλινῶν καὶ ἔχῃ προσωπικὸν τὸ ὁποῖον δὲν ἐνδιαφέρεται ἢ δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διδάξῃ τοὺς βοηθοὺς τότε ἢ ἀσκήσις τῶν θὰ εἶναι ἐλλιπής. Ἐνας τρόπος ἐλέγχου τῆς ἐργασίας ἢ ὁποία γίνεται εἰς ἓνα νοσοκομεῖον εἶναι φυσικὰ ἢ ἐπαφὴ μὲ τοὺς βοηθοὺς οἱ ὁποῖοι ἤδη ἀσκοῦνται ἐκεῖ. Ἄλλος τρόπος ἐλέγχου εἶναι τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται εἰς τὸ τεύχος κάθε Σεπτεμβρίου τοῦ ἱατρικοῦ περιοδικοῦ: *Journal of the American Medical Association* τὸ ὁποῖον ἀριθμεῖ ὅλα

τὰ ἀνεγνωρισμένα νοσοκομεῖα κατ' ἔτος. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν στοιχείων παρυσιάζονται καὶ ὁ ἀριθμὸς κλινῶν κάθε νοσοκομεῖου καθὼς καὶ ὁ ἀριθμὸς νεκροψιῶν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τῶν θανάτων ἀσθενῶν, ὁ ὁποῖος ἀριθμὸς ἀντικατοπτρίζει τὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ προσωπικοῦ τοῦ νοσοκομεῖου.

Συλήθως, ἐὰν τὸ νοσοκομεῖον εἶναι ἄνω τῶν 200 κλινῶν καὶ ἔχῃ διδάσκοντας ἱατροὺς εἰδικευμένους καὶ ἐνδιαφερομένους νὰ διδάξουν, διαθέτει δὲ κλινὰς δι' ἀπόρρυς, τότε τὸ πρόγραμμα θὰ εἶναι ἀξιόλογον. Ἐκεῖ ὁ ἀσκούμενος εἶναι ποικιλίαν μεθόδων θεραπείας θὰ μάθῃ καὶ εὐθύνην θὰ ἀναλάβῃ καὶ ἐπαφὰς καλὰς θὰ ἀναπτύξῃ διὰ τὸ μέλλον.

Συνδυασμὸς δύο ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἰδρυμάτων χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς καλοῦ προγράμματος εἰδικεύσεως.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς εἰδικεύσεως εἶναι πολὺ καλὸ διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἱατροῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς ἐξετάσεις εἰδικεύσεως καὶ νὰ πετύχῃ νὰ γίνῃ μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς εἰδικότητός του, *Board membership*. Ἐνῶ προετοιμάζεται διὰ τὰς ἐξετάσεις μπορεῖ νὰ ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα ἢ νὰ ἀσχολῆται μὲ κλινικὴν ἢ πειραματικὴν ἔρευναν. Ἐὰν ἐνδιαφέρεται ἐπὶ παραδείγματι διὰ τὸ τεχνικὸν νεφρὸν, δύναται νὰ λάβῃ μίαν ἐπιχορήγησιν καὶ νὰ ἀσχολῆται μόνον μὲ τὴν συσκευὴν αὐτήν, τὴν τελειοποίησίν της καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀνάγκην αὐτῆς. Ἐὰν ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν καρκίνον δύναται νὰ μελετήσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ νέα ἀντικαρκινικὰ παρασκευάσματα, πρῶτα εἰς πειραματόζωα καί, ἐὰν ἐνδείκνυται, κατόπιν εἰς ἀσθενεῖς πάσχοντας ἐκ καρκίνου. Τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν θὰ τὰ παρυσιάσῃ εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐταιρείαν ἢ καὶ θὰ τὰ δημοσιεύσῃ εἰς τὰ ἱατρικὰ περιοδικὰ.

Εἰς τὰς ἐρευνητικὰς αὐτὰς μελέτας τὸν βοηθοῦν καὶ φοιτητὰ εἰδικῶς ἀπεσπασμένοι καὶ ἐπιχορηγούμενοι, ἰ-

δίως κατὰ τὰς διακοπὰς. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1953 παραδείγματος χάριν, εἰς τὸ ἀντικαρκινικὸν κέντρον τοῦ Buffalo τῆς Νέας Ὑόρκης, τὸ Roswell Park Memorial Institute, ἀπησχολήθησαν 26 μαθηταὶ γυμνασίων, 17 φοιτηταὶ ἱατρικῆς καὶ 35 φοιτηταὶ ἄλλων σχολῶν. Εἰς ἐκ τῶν φοιτητῶν αὐτῶν ἀπεσπασμένος εἰς τὸ τμήμα μας, ἐβοήθησε εἰς τὴν βιοψίαν ὄγκων πειραματοζῶων καὶ εἰς τὴν κατὰ τριήμερον καταγραφὴν τοῦ μεγέθους τῶν ὄγκων αὐτῶν, ὥστε νὰ μελετηθῇ ἡ δρᾶσις ἑνὸς ἀντικαρκινικοῦ παρασκευάσματος.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψω ὅτι καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς εἰδικεύσεως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ὁ ἱατρός παρακολουθεῖ κατὰ περιόδους εἰδικὰ μαθήματα «ἐνημερώσεως ἱατρῶν» εἰς τὸ πλησιέστερον πανεπιστήμιον, καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν ἱατρικῶν ἑταιρειῶν παρσυσιάζοντας καὶ ἰδικὰς τσου μελέτας.

Μαζὺ μὲ τὴν καθαρῶς ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐνημέρωσιν, οἱ χριστιανοὶ ἱατροὶ συναντῶνται διὰ πνευματικὴν ἀναπτέρωσιν καὶ πρόοδον. Ὑπάρχουσιν ἄνω τῶν 3000 ἱατρῶν καὶ φοιτητῶν τῆς ἱατρικῆς, καὶ ὀδοντιατρικῆς, οἱ ὅποιοι εἶναι μέλη τῆς Χριστιανικῆς Ἱατρικῆς, Ἑταιρείας τῶν Η. Π. Α. Περί τὰ 600 μέλη τῆς τῆς ἰδίας ἑταιρείας ἐργάζονται εἰς τὰς

διαφόρους ἱεραποστολικὰς κλινικὰς εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς. Οἱ ἱατροὶ καὶ οἱ φοιτηταὶ συναντῶνται εἰς μικτὰς ὁμάδας δι' ὁμιλίαις, μελέτην τῆς Γραφῆς, ἐκδρομάς, ἢ ἀνακοινώσεις, ὅπως ἡ σχετικὴ μὲ τὸν «ἐνδοσωματικὸν βηματοδότην τῆς καρδίας» ὁ ὁποῖος ἐτελειοποιήθη προσφάτως ὑπὸ τοῦ χριστιανοῦ ἐπιστήμονος Wilson Greatbatch εἰς Tonawanda τῆς Νέας Ὑόρκης.

Διεθνῆ ἱατρικὰ ἱεραποστολικά συνέδρια ὅπως τὸ συνελθὸν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1961 εἰς Wheaton τοῦ Illinois, δίδουσιν εὐκαιρίαν διὰ μίαν πλεον συντονισμένην προσπάθειαν καὶ διευρυνσιν γνωριμιῶν καὶ ὀριζόντων πρὸς μίαν καλὴν ἐραν συνεργασίαν καὶ ψυχικὴν ἀνάσιν πρὸς τὸν Χριστόν.

Αὕτη ἐν ὀλίγοις εἶναι ἡ ἱατρικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὰς Η. Π. Α. καὶ παρσυσιάζει μεθόδους αἱ ὅποια εἶναι ἄξιοι μιμήσεως ὅσα προσαρμόζονται, φυσικὰ, εἰς τὰς συνθήκας τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος.

Δ. Σ. ΜΠΟΤΣΕΑΣ

Διδάκτωρ Παν)μίου Indiana

Βιβλιογραφία

(1) «Current Facts on Medical Education in the U. S.» Quarterly Bulletin Indiana University Medical Center, vol 19 January 1957 p. 8..

(2) «Roswell Park Research Participation» by E. Mirand, The J. of Med. Education vol 36, No 7, 1960, p. 684.

Διὰ τοὺς κ.κ. Συνδρομητὰς ΜΑΣ:

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ κ.κ. Συνδρομηταί: 1) Νὰ ἀποστείλουν ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου τὴν συνδρομὴν των διὰ τὸ 1963 ἐκ δεχ. 45 εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ.

2) Νὰ ἐγγράψουν ἕνα ἀκόμη συνδρομητὴν εἰς τὰς «Ἀκτίνας». Εἶναι μία προσφορὰ εἰς τὸν κοινὸν πνευματικὸν ἀγῶνα.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΕΓΚΕΦΑΛΟΙ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ

Ἀγαπηταί «Ἀκτίνες»

Τελευταίως ἔλαθον γνῶσιν ἐνὸς βιβλίου τοῦ Μ. Davis με τίτλον Computability and Unsolvability (Mc Crow-Hill, N. York 1958), τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μεταφράσω περιφραστικῶς ὡς «Προβλήματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθοῦν καὶ προβλήματα τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λυθοῦν», καὶ ἀφορᾷ τὴν θεωρίαν τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐγκεφάλων. Περιέχει πολλὰ μαθηματικά, καὶ εἶναι ἀρκετὰ δύσκολον, καίτοι ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν προϋποθέτει μαθηματικὰς γνῶσεις, ἐν τούτοις τὰ συμπεράσματα τοῦ ἔχουν γενικώτερον φιλοσοφικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιώσουν ὅσα εἶχον γραφῆ πέρυσιν εἰς τὰς «Ἀκτίνες» σχετικῶς με τοὺς περιορισμοὺς τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐγκεφάλων.

Ἐπὶ τὰς ὑπάρχοντες προβλήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπολογισθοῦν δι' ἐνὸς ἠλεκτρονικοῦ ἐγκεφάλου, ὁσονδήποτε τέλειος καὶ ἂν εἶναι αὐτός. Διὰ τὸν φέρω ἕνα παράδειγμα θὰ μοῦ συγυρῆσατε ὀλίγα μαθηματικά. Ἐὰς ὀνομάσωμεν «ὑπολογισμὸν» κάθε συνάρτησιν $f(x)$, τῆς ἀκεραίας θετικῆς μεταβλητῆς x (δηλαδὴ ὅταν τὸ $x=1, 2, 3, \dots$ τὸ $f(x)$ λαμβάνει ἀντιστοίχως ὀρισμέναις τιμάς), ὅταν ὑπάρχη μία (ἑλληνικὴ) φράσις (ἢ μαθηματικὸς τύπος), ἢ ὁποῖα μᾶς λέγει πῶς θὰ εὑρωμεν τὸ $f(x)$ ὅταν δοθῇ τὸ x . Τοιαῦται συναρτήσεις εἶναι π.χ. τὸ x^2 , τὸ 2^x , τὸ x ψηφίον τοῦ Π κ.ο.κ. Ἐὰς ἀριθμώσωμεν τὰς φράσεις αὐτὰς ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα περιέχουν. Ἀρχίζομεν μετὰ τὰς φράσεις πού περιέχουν ἕν γράμμα (ἂν ὑπάρχουν), ἔπειτα τοποθετοῦμεν τὰς φράσεις μετὰ δύο γράμματα, κ.ο.κ. Τὰς φράσεις μετὰ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν γραμμάτων τὰς κατατάσσομεν ἀλφαθητικῶς. Οὕτω κάθε φράσις, ἢ ὁποῖα ὀρίζει μίαν συνάρτησιν ἔχει ἕνα αὐξοῦντα ἀριθμὸν, καὶ ἔστω $f_n(x)$ ἢ νουστή συνάρτησις. Ἐὰν φαντασθῶμεν ἕνα ἠλεκτρονικὸν ἐγκέφαλον με ἀπεριόριστον μνήμην, θὰ ἠμποροῦσε ν' ἀποτυπώσῃ ὅλας τὰς ὑπολογισίμους συναρτήσεις.

Τώρα ὁμως ἄς ὀρίσωμεν τὴν ἐξῆς συνάρτησιν: $g(x) = f_x(x) + 1$. Εἶναι ἡ συνάρτησις, ἢ ὁποῖα ἰσοῦται μετὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑπ' ἀριθμὸν x συναρτήσεως, διὰ τὴν τι-

μὴν x , σὺν 1. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ συνάρτησις αὕτη παρ' ὅλον ὅτι εἶναι δυνατόν κάλλιστα νὰ ὑπολογισθῇ, δὲν ταυτίζεται μετὰ μίαν συνάρτησιν ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἔχει ἀπομνημονεῦσαι ὁ ἐγκέφαλος. Διότι ἀπὸ τὴν κάθε συνάρτησιν διαφέρει κατὰ ἕν τοῦλάχιστον στοιχείον (π.χ. διαφέρει ἀπὸ τὴν νουστήν συνάρτησιν κατὰ τὸ νουστὸν στοιχείον).

Ἐπομένως καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἐγκέφαλος εἶχεν ἀπειρον μνήμην, θὰ ὑπάρχουν συναρτήσεις, τὰς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθῇ. Ἐὰν ἤθελε κανεὶς ν' ἀποφύγῃ τὴν δυσκολίαν προσθέτων εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐγκεφάλου εἰδικῶς τὴν ἀνωτέρω συνάρτησιν $g(x)$, θὰ ἠμποροῦσε πάλιν νὰ κατασκευάσῃ ἄλλας συναρτήσεις, τὰς ὁποίας ὁ ἐγκέφαλος δὲν περιέχει, καὶ ἄρα πάντοτε θὰ ὑπάρχουν μὴ ὑπολογισίμοι συναρτήσεις διὰ τὸν ἐγκέφαλον.

Πολὺ σχετικὸν εἶναι τὸ πρόβλημα τοῦ ἂν ὑπάρχη ἕνα κριτήριον τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐλέγξωμεν ἂν καθεὶς δεδομένη φράσις ἢ μαθηματικὸς τύπος μᾶς ἐπιτρέπῃ πράγματι νὰ ὑπολογίσωμεν μίαν συνάρτησιν. Ἡ ἀπάντησις εἶναι σαφῶς ἀρνητικὴ. Τοιοῦτον κριτήριον δὲν ὑπάρχει.

Ἐὰν ἀναφέρω ἕν ἀκόμη σχετικὸν πρόβλημα, τὸ πρόβλημα τοῦ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ἐλέγξωμεν ἂν τυχὸν πρόβλημα ἔχη λύσιν ἢ ὄχι. Ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρωμεν μίαν μέθοδον, ἢ ὁποῖα θὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὸν ἐγκέφαλον νὰ ἀποφανθῇ ἂν δοθῇ πρόβλημα ἔχη λύσιν ἢ ὄχι, ἢ ἂν περιέχῃ ἢ ὄχι «φαύλους κύκλους».

Ἡ δυσκολία αὕτη εἶναι συνηθῶς εἰς τοὺς χειριζομένους τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ἐγκεφάλους. Ὅταν κανεὶς δώσῃ ἕν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον περιέχει ὀρισμέναις λάθῃ, ὁ ἐγκέφαλος εἶναι δυνατόν νὰ διαπιστώσῃ τὰ λάθῃ καὶ νὰ τὰ ὑποδείξῃ. Δυστυχῶς ὁμως ὑπάρχουν λάθῃ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνακαλυφθοῦν ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον. Εἶναι τὰ λεγόμενα loops, τὰ ὁποῖα μεταφράζω «φαύλους κύκλους». Δηλαδὴ ὁ ἐγκέφαλος ἐπαναλαμβάνει μίαν σειράν πράξεων χωρὶς νὰ προχωρῇ εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος. Αὐτὸ ἴσως ὀφείλεται εἰς λανθασμένην διατύπωσιν τοῦ προβλήματος εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ εἰς κακὴν ἀριθμητικὴν μέθοδον, ἢ τέλος εἰς τὴν φύσιν τοῦ προβλήματος. Ὁ ἐγκέφαλος ἀδυνατεῖ π.χ. νὰ εὑρῇ ἂν μία σειράν πράξεων συγκλίνῃ ἢ ὄχι.

Πρὸ ἡμερῶν ἔδωσα μίαν πολύπλοκον ἐξίσωσιν εἰς τὸν ἠλεκτρονικὸν ἐγκέφαλον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Yale. Ἀφοῦ ματαίως ἀνέμενα ἀπάντησιν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐξήτασα προσεκτικὰ τὸ πρόγραμμά μου καὶ διεπίστωσα ὅτι εἶχεν ἕνα λάθος, τὸ ὁ-

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Ένα ευχάριστο ξάφνιασμα μᾶς χάρισε μιὰ ομάδα Ἑλλήνων λογοτεχνῶν: εἶχε τὴν ὠραία σκέψη καὶ ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν ἴδρυση Ἑταιρίας Χριστιανικοῦ Θεάτρου, μὲ σκοπὸ τὴν «παρουσίαση στὸ Ἑλληνικὸ Κοινὸ Θεατρικῶν ἔργων ἐμπνευσμένων ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία».

Ἐπιδοκιμάζουμε τὴν ἐμπνευσμένη καὶ φωτεινὴ ἀπόφαση, καὶ εὐχόμεσθε γιὰ τὴν καλὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ πραγματοποίησή της. Καὶ εἶναι πολὺ ἐνθαρρυντικὸ τὸ γεγονός ὅτι τὰ πρόσωπα, πού, ὅπως δημοσιεύθηκε στὶς ἐφημερίδες, ἀποτελοῦν αὐτὴ τὴν ομάδα, ἐμπνέουν θάσιμες ἐλπίδες γιὰ σοβαρὴ καὶ γόνιμη ἐργασία.

Μιά μικρὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικὴ, ὅπως πιστεύουμε, ὑπόμνηση ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ κάνουμε. «Ἡ κίνηση θὰ εἶναι σαφῶς καλλιτεχνικὴ», ἐπεξηγεῖ ἡ σχετικὴ πληροφορία. Καὶ φυσικὰ ἔτσι πρέπει νὰ εἶναι. Ἄλλὰ συγχρόνως καὶ προπάντων πρέπει θέθαινα νὰ εἶναι καὶ ἀληθινὰ χριστιανικὴ. Καὶ πιστεύουμε ὅτι θὰ ἔχη ἥδη γίνῃ ἢ θὰ γίνῃ ἐξ ἀρχῆς ἢ ἀναγκαίᾳ πρόβλεψη γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τοῦ ἀπαραίτητου αὐτοῦ συνδυασμοῦ.

Η ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ἀεῖζει πραγματικά νὰ μεταφέρουμε ἐδῶ ἕνα ὠραίο, εὐγενικὸ καὶ συγκινητικὸ ἐπεισόδιο, πού ἔγινε γνωστὸ τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ πού χαρακτηρίζει πολὺ παραστατικὰ τὴ δύναμη καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν τὴν ἐμπνέουν

ποῖον προεκάλει τὸν «φαῦλον κύκλον». Ἐν τούτοις μετὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ λάθους πάλιν ὁ ἐγκέφαλος δὲν ἔδιδεν ἀπάντησιν. Ἐπανέλαθα τὸ πρόβλημα ζητῶν ὁ ἐγκέφαλος νὰ τυπῶν ὄλους τοὺς ἐνδιαμέσους ὑπολογισμοὺς καὶ ὄχι μόνον τὸ τελικὸν ἐξαγόμενον. Οὕτω διεπίστωσα ὅτι ἡ σύγκλισις πρὸς τὴν λύσιν ἦτο πολὺ θραδεῖα καὶ θὰ ἐχρειάζοντο ἴσως πολλὰ ὄρα διὰ νὰ εὐρεθῇ ἀποτέλεσμα.

Ἡ δυσκολία αὐτὴ πάντοτε παρουσιάζεται. Ἄν π.χ. ὁ ἐγκέφαλος δὲν δώσῃ λύσιν ἐντὸς 10 λεπτῶν ἢ μιᾶς ὥρας δὲν γνωρίζομεν ἂν εὐρίσκειται εἰς φαῦλον κύκλον, ἢ ἂν ἡ λύσις θὰ δοθῇ τὸ ἐπόμενον λεπτὸν ἢ τὴν ἐπομένην ὥραν. Τὸ πρόβλημα ἂν ἡ λύσις θὰ δοθῇ ἐντὸς πεπερασμένου χρό-

καὶ τὴν γεμίζουν ἀνώτερα πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ ἰδανικά.

Ὁ μεγάλος Γερμανὸς φυσικὸς Μάξ Πλάνκ, πού ἦταν καὶ ἐρασιτέχνης πιανίστας, ἔχασε κατὰ τὸ τέλος τοῦ τελευταίου πολέμου τὸ σπίτι του ἀπὸ θόμβες, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ ἔχασε καὶ τοὺς ἠθσαυροὺς τῶν συλλογῶν του, τὴ βιβλιοθήκη του, τὰ ἀναμνηστικά του καὶ τὸ περίφημο πιάνο του. Λίγο ἀργότερα οἱ Χιτλερικοὶ ἐξετέλεσαν τὸν γυιὸ του γιὰ τὰ ἀντιχιτλερικά του φρονήματα. Τότε ἕνας θαυμαστής του τὸν πῆρε σ' ἕνα ἐξοχικὸ σπίτι, ὅπου ὁ σοφὸς φυσικὸς ἀφιερῶθηκε στὶς μελέτες του. Ἄλλὰ τὸ σπίτι θρέθηκε σὲ λίγο ἀνάμεσα στὰ πυρὰ τοῦ πολέμου, καὶ ὁ Πλάνκ ἀναγκάστηκε νὰ καταφύγῃ στὸ δάσος. Τρεῖς Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες τὸ ἔμαθαν, τὸν θρῆκαν καὶ τὸν πῆραν σὲ μιὰν ἀπόμερη πόλιν, σ' ἕνα συγγενικὸ σπίτι. Κι' ἐκεῖνος κάθισε ἀμέσως στὸ πιάνο κι' ἔπαιξε ἀπὸ μιὰ καντάτα τοῦ Μπαχ τὸν ὕμνο: «Καὶ νῦν αἰνεῖτε τὸν Κύριον».

ΘΑΙΒΕΡΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ἐνα ἐκλεκτὸ μέλος τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, πού ἀπονέμει τὰ κρατικὰ λογοτεχνικὰ βραβεῖα, ἔκαμε σὲ πρόσφατο δημοσίευσμά του μερικὰς ἐκπληκτικὰς ἀποκαλύψεις. Ὑπάρχουν λογοτέχνες-γράφει-πού ἐπικρίνουν μὲ φανατισμὸ τὸν θεσμὸ τῶν βραβείων, ἀλλὰ καὶ δέχονται μ' ἔνθουσιασμὸ τὰ βραβεῖα ὅταν τοὺς ἀπονεμηθοῦν! «Πολλοὶ ἐπίσης ἀπὸ τοὺς πιὸ γνωστοὺς καὶ τοὺς πιὸ «καθιερωμένους» ποιητὲς καὶ πεζογράφους ἔφτασαν στὸ σημεῖο νὰ ἀπει-

νικοῦ διασπήματος εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἄλυτον.

Αὐτὰ τὰ παραδείγματα δεικνύουν ὅτι ὑπάρχουν ὀρισμένοι βασικοὶ περιορισμοὶ εἰς τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ἐγκεφάλους, οἱ ὅποιοι δὲν ὀφείλονται εἰς τὸ σημερινὸν στάδιον τῆς τεχνικῆς τῶν ἐξελιξέως, ἀλλ' εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀποφευχθοῦν, ὅσον καὶ ἂν οὔτοι τελειοποιηθοῦν.

Εἶναι ἀξιόλογον ὅτι εἰς τὰ θέματα αὐτὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Davis δίδει τὴν αὐστηρὰν λογικὴν καὶ μαθηματικὴν διατύπωσιν μὲ ὅλας τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις.

Μετὰ τιμῆς
Γ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Yale University Observatory

λήσουν ὅτι θά...αὐτοκτονοῦσαν ἂν ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν τοὺς ἔκρινε ἄξιους γιὰ θράβευση! Χωρὶς, φυσικὰ, νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἀπειλή τους, μολοντί, κατὰ διαβολικὴ σύμπτωση, ἡ γνώμη τῆς πλειοψηφίας τῶν κριτῶν τοὺς πρόσφερε τὴν εὐκαιρία! "Ἄλλοι πάλι, τὸ ἴδιο «καθιερωμένοι», ζήτησαν νὰ ἐξαπατήσουν τὴν Ἐπιτροπὴ, θεβαιώνοντας ὅτι τὸ βιβλίον τους ἀνῆκε σὲ χρονολογία διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη ποὺ πράγματι κυκλοφόρησε. Πολλοὶ τέλος σπεύδουν στὸ τέλος τοῦ χρόνου νὰ καταθέσουν στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἀκόμη καὶ ἀπλᾶ τυπογραφικὰ δοκίμια τοῦ βιβλίου, γιὰ νὰ μὴ χάσουν τὸ δικαίωμα ὑποψηφιότητος γιὰ τὰ κρατικὰ βραβεῖα!

Παρ' ὅλες ὁμῶς αὐτὲς τὶς θλιθερὲς γιὰ τὰ πνευματικὰ μας ἡθὴ ἐκδηλώσεις, ὁ κριτικὸς θεωρώντας πάντως χρῆσιμο τὸν θεσμὸ τῶν λογοτεχνικῶν βραβείων, προτείνει νὰ περιορισθῆ μὲν ὁ ἀριθμὸς τους, ἀλλὰ ν' αὐξηθῆ τὸ χρηματικὸ ἔπαθλον, ὥστε ἀπὸ δεκαπέντε περίπου χιλιάδες νὰ γίνῃ πενήντα ἢ καὶ περισσότερες. Ἄλλὰ δὲν φοβάται ὅτι, ὅταν τὰ βραβεῖα γίνουν...πολυτιμότερα, τότε ἀκριβῶς θ' αὐξηθοῦν καὶ θὰ πληθυνθοῦν κατ' ἀναλογίαν καὶ οἱ πιὸ πάνω θλιθερὲς ἐκδηλώσεις, καὶ οἱ λογοτέχνες, ἀντὶ ν' ἀπειλοῦν ἀπλῶς ν' αὐτοκτονήσουν, θὰ τὸ πραγματοποιοῦν κίολας, καὶ ἴσως—ποῖος ξέρει;—μπορεῖ καὶ νὰ...σκοτώνωνται μετὰξὺ τους. Καὶ δὲν θὰ ἦταν ἐνώπιον τοῦ κινδύνου αὐτοῦ προτιμότερο νὰ καταργηθοῦν τὰ βραβεῖα χάριν τῆς...τιμῆς καὶ τῆς ζωῆς τῶν λογοτεχνῶν;

ΕΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἀπὸ τὸν σωρὸ τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ ἀνάμεσα στὶς λίγες καλὲς ξεχωρίζουμε τὸ ἔργο «Ὁ θαρραλινὴς τοῦ Ἀλκατράζ». Εἶναι ἡ ἱστορία ἐνὸς ὑπαρκτοῦ προσώπου, ποῦ, ἔπειτα ἀπὸ ἕνα φόνο, μπῆκε στὴ φυλακὴ σὲ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν καὶ ζῆ ἐκεῖ, σὲ ἡλικία τώρα ἐβδομηνταπέντε ἐτῶν.

Δὲν πρόκειται γιὰ καμμιά δικαστικὴ πλάνη ἢ γιὰ καμμιάν ἀδικία τοῦ νόμου. Ἀπεναντίας μάλιστα, ἐνῶ εἶχε καταδικασθῆ σὲ θάνατο, ἡ ποιήν του ἔγινε ἰσόβια δεσμά. Ἄλλὰ μέσα στὴ φυλακὴ κάνει καὶ δεῦτερο φόνο, καὶ τότε τὸν κλείνουν στὴν «ἀπομόνωση».

Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος ἀμόρφωτος (πέρρασε μόνο δημοτικὸ σχολεῖο) καὶ συγχρόνως γεμάτος μίσος. Ἄλλὰ μιὰ μέρα, κατὰ σύμπτωση, σώζει ἕνα μικρὸ σπουργιτάκι. Καὶ τὸ τυχαῖο αὐτὸ γεγονός τοῦ ἀλλάζει τὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ. Δὲν πρόκειται γιὰ μιὰν ἀπλὴν ἀπασχόληση, γιὰ νὰ περνᾷ τίς

φριχτὲς ἄδειες ὄρες τῆς φυλακῆς του. Εἶναι ἕνας σπῆρος καλοσύνης ποὺ πέφτει μέσα του, καὶ πιάνει, ριζώνει καὶ φυτρώνει. Καὶ ὅταν ὁ μικρὸς σπουργιτῆς, ζωογονημένος ἀπὸ τὶς φροντίδες του, ἀρχίξῃ νὰ κελადῆ, τὸ κελადημα αὐτὸ εἶναι μῆνυμα ἐξαγνισμοῦ καὶ ἀγάπης.

Τὸ φοβερὸ κελλὶ τῆς φυλακῆς, ποὺ γεμίζει λίγο-λίγο ἀπὸ πουλιὰ κι' ἀπὸ χαρούμενα κελαδιτὰ, εἶναι ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ του, ποὺ γεμίζει ἀπὸ λεπτὰ κι' εὐγενικὰ αἰσθήματα. Καὶ τὰ βιβλία ποὺ διαβάσει, καὶ τὰ πειράματα ποὺ κάνει, καὶ τὰ φάρμακα ποὺ κατασκευάζει, γιὰ νὰ θεραπεύῃ τὰ πουλιὰ του, ἔδωσαν στὸ πνεῦμα του φτερά, καὶ πλάτυναν καὶ ὕψωσαν τοὺς ὀρίζοντές του, σὰν νὰ εἶχαν πέσει οἱ στενοὶ καὶ χαμηλοὶ τοῖχοι τοῦ κελλιοῦ καὶ νὰ εἶχε μεταβληθῆ σ' ἕναν ἀπέραντο, ὕψηλό καὶ ὠραῖο χῶρο φωτεινῆς καὶ γόνιμης ζωῆς.

Ὁ θλοσυρὸς κατάδικος μὲ τὸ σκοτεινὸ μυαλὸ ἔγινε ἕνας περίφημος «πτηνίατρος», καὶ ἡ γεμάτη ἀπὸ μίσος ψυχὴ του γέμισε ἀπὸ ἀγάπη. Ἐγινε ἄνθρωπος, ἀληθινὰ ἄνθρωπος.

ΑΝΤΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ περίπτωση τοῦ ποδοσφαιριστῆ καὶ τῆς μαθήτριας, ποὺ κλωσοπάτησαν ὄχι πιά τὴν ποδοσφαιρικὴ μπάλα, ἀλλὰ τὴν κοινωνικὴ ἠθικὴ, νομίζουμε ὅτι πιὸ ἀποκρουστικὸς καὶ πιὸ ἀξιοκατάκριτος εἶναι ὁ πανηγυρικὸς καὶ διθυραμβικὸς διατυμπανισμὸς τοῦ γεγονότος ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες. Λυπούμαστε βαθύτατα, διότι, προκειμένου περὶ ἀνθρώπων, ὅπως οἱ δημοσιογράφοι, ποὺ θεωροῦνται καὶ πρέπει νὰ εἶναι χρήσιμοι καὶ γόνιμοι πνευματικοὶ παράγοντες—καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι πράγματι—εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ παρατηρήσομε ὅτι ἐκδηλώσεις ὅπως ἡ καταπληκτικὴ καὶ ἐξωφρενικὴ προβολή, ἡ πολύκροτη, ἀκόμη καὶ πολύχρωμη, διαφήμιση μιᾶς τέτοιας πράξεως μὲ πολὺστήλους τίτλους, μὲ ἐκτενεῖς καὶ λεπτομερεῖς περιγραφές, καὶ μὲ πολὺσχημες φωτογραφίες τῶν...ἠρώων σὲ στάσεις ἐπιδεικτικές καὶ προπετὴ μειδιάματα, εἶναι ἐκδηλώσεις ἀντιπνευματικῆς καὶ ἀντικοινωνικῆς, ἐντελῶς ἀταίριαστες στὴν εὐγενικὴ καὶ ἠθικὴ ἀποστολὴ τους. Καὶ εὐχόμεσθε καὶ ἐλπίζουμε—καὶ ἐνισχύει τὴν ἐλπίδα μας μιὰ καλὴ καὶ γενναία ἀντίδραση, ποὺ ἐκδηλώθηκε μέσα ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς κόλπους τους—ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ συνάκτες θ' ἀναλάβουν τὴν πρωτοβουλία νὰ καταπολεμήσουν καὶ νὰ ἐξαλείψουν τέτοιες ἐκδηλώσεις.

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΓΕΝΙΑ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Πολλοί κατεπλάγησαν από το σκάνδαλο του Πολυτεχνείου με τις ευνόιες στά παιδιά των «ημετέρων» και την απάνθρωπη σκληρότητα στην στάθμισι των δυσκολιών των άσκησεων. "Άλλοι πάλι ισχυρίζονται πως ήξεραν «τί κρύβεται πίσω από την θιτρίνα της καλής διαφημίσεως γι' αύστηρή έπιλογή και της άτεγκτης αδιαλλαξίας στον αριθμό των εισαγομένων» και περίμεναν «μιά ήμέρα που ή αλήθεια θα έβγαине λαμπερή στην έπιφάνεια, θα ξεσκέπαζε την πραγματικότητα, θα άπεκάλυπτε την υπανάπτυξη». "Άλλοι αντίθετως θεωρούν όλα αυτά υπερβολικές συκοφαντίες, γιατί μερικοί όρμώμενοι από μεμονωμένα παραδείγματα κατέληξαν σ' έσφαλμένες γενικότητες.

Έγώ θέβαια δέν πρόκειται νά υίοθηήσω καμμία γνώμη, γιατί μου λείπουν έπαρκή στοιχεία, αλλά μπορώ νά κάνω ώρισμένες παρατηρήσεις, που δέν έπιδέχονται άμφισβήτησι.

Πρώτα από όλα έρωτώ, γιατί πολλοί, ίσως οί περισσότεροι, από τους καθηγητάς του Πολυτεχνείου κρατούνε πολλές άνωτερες θέσεις τεχνικών, μετέχουν σέ πολλά συμβούλια, έχουν φόρτο άσχολιών έξωπολυτεχνικών εις τρόπον, ώστε νά μη άνταποκρίνονται στά έπιστημονικά και διδακτικά τους καθήκοντα; Ξέρω πολλούς σπουδαστάς του Πολυτεχνείου που παραπονούνται ότι ό δείνα καθηγητής δέν «πατάει στό μάθημα», ό άλλος κάνει κακής ποιότητος και μέτρια διδασκαλία (χωρίς ό ίδιος νά είναι μέτριος) και ό τρίτος έχει περιορίσει τόν άκαδημαϊκό χρόνο της παραδόσεως στό είκοσάλεπτο!

Θά ρωτήσω έπίσης μέ ποιο τρόπο θρίσκουν «τά ταλέντα» στις εισαγωγικές εξέτάσεις του Πολυτεχνείου. Μήπως όταν οί ύποψήφιοι δέν έχουν άπολυτήριο γυμνασίου ή όταν είναι συγγενείς μερικών καθηγητών; "Η μήπως είσαι ταλέντο, όταν καθίσης δύο και τρία χρόνια σ' ένα φροντιστήριο και άποστηθίσης δυό και τρείς χιλιάδες άσκήσεις;

Έδιάβαζα στον «Άθηναίο» της «Καθημερινής» την περίπτωση ένός μαθητού του Βαρβακείου, που έπαιρνε είκοσι σ' όλα τά μαθήματα και έθεωρείτο ή διάνοια του σχολείου του. Στις εισαγωγικές του Πολυτεχνείου άπέτυχε. "Όμως ό νέος αυτός έπήγε στό Πολυτεχνείο του "Άσων και έγινε ένας από τους καλύτερους σπουδα-

στάς. Θυμάμαι έπίσης την περίπτωση ένός φίλου μου, που πήγε στό έξωτερικό και ήταν ό πρώτος φοιτητής στό έτος του μέ ιδιαίτερη έπίδοσι στό συνθετικό σχέδιο, ένώ έδώ οί έξετασται του τόν θεώρησαν άκατάλληλο. Ξέρω πάλι νέους πολύ μετρίους σέ ίκανότητες που μπήκαν και θγήκαν από τό Πολυτεχνείο, χωρίς νά δείξουν «ταλέντο» ιδιαίτερο.

Πολύ φοβούμαι πως ύστερα από την κρίσι που εξέσπασε, τό Πολυτεχνείο ύποφέρει από την νόσο της περιφρονήσεως των πνευματικών αξιών. Έπιδιώκει τόσο τό ίδιο, όσο και τό Τεχνικό Έπιμελητήριο, την ύπαρξι όλίγων τεχνικών, για νά διατηρούνται οί άποδοχές τους σέ ύψηλά οικονομικά επίπεδα.

Τώρα όμως δέν μπορεί νά πετύχη τό σχέδιο αυτό, γιατί χιλιάδες σπουδασται βρίσκονται στό έξωτερικό και πολλοί από αυτούς τελειώνουν και θα γυρίσουν στην Ελλάδα, όποτε τό θεώρημα περί κλειστού επαγγέλματος και όλίγων θα είναι προβληματικό. "Όσο για την κατάρτισι που τό Πολυτεχνείο προσφέρει, κι αυτή έπιδέχεται άμφισβήτησι. Οί σπουδασται μαθαίνουν λίγο από όλα, χωρίς νά ειδικεύονται, όπως συμβαίνει και στό Πανεπιστήμιο. "Άλλά ή τεχνική πρόδοσι άπαιτεί σοβαρή ειδικευσι. Σ' ας λέγουν σήμερα για ένα άπόφοιτο του Πολυτεχνείου ότι είναι μηχανολόγος και έννοούν ότι είναι και ήλεκτρολόγος. Στο έξωτερικό όμως από πολλά χρόνια έχει γίνει ό χωρισμός των ήλεκτρολόγων από τους μηχανολόγους.

Τό συμπέρασμα από όλη αυτή την ιστορία είναι ότι τό Πολυτεχνείο πρέπει νά γίνει ύπόθεσις σοβαρή όχι από την σφαγή στις εισαγωγικές εξέτάσεις ούτε την επαγγελματική κατοχύρωσι, άλλ' από την μελέτη και την όρθολογική όργάνωσι. "Αντί νά διώχνη απάνθρωπα τους ύποψηφίους στό έξωτερικό, νά ζητήση πιστώσεις και νά κάνει νέο κτίριο έξω από την πόλι. Νά δέχεται περισσότερους ύποψηφίους μέ άνθρωπινώτερο και έπιστημονικώτερο τρόπο εξέτάσεων. Οί έξετασται πριν δώσουν τις άσκήσεις νά τις λύνουν οί ίδιοι μόνοι τους στό γραφείο τους και όχι νά ξεσηκώνουν τις λύσεις από ξενα περιοδικά, όπως λένε οί κακές γλώσσες.

"Όσοι πάλι από τους άξιους καθηγητάς (και ύπάρχουν πολλοί) αισθάνονται την ανάγκη της ανατάσεως και έπιζητούν όρ-

θές λύσεις, ἄς ἀναλάβουν μία σταυροφορία γιὰ τὴν διάσωση τοῦ κύρους τοῦ Ἀνωτέρου τεχνικοῦ μας ἰδρύματος.

★

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Συγκοινωνιῶν ἔκαμε μία εὐγενῆ χειρονομία· ἔστειλε ἐγκύκλιο στὴν γενικὴ συνομοσπονδία αὐτοκινητιστῶν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὰ κατὰ τόπους ΚΤΕΛ ἐφαρμογὴ τῆς διατάξεως νόμου «περὶ ἐκπτώσεως 50% ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων τῶν ὑπεραστικῶν λεωφορείων» γιὰ τὶς οἰκογένειες τῶν πολυτέκνων.

Τὰ προβλήματα τῶν πολυτέκνων ἔπρεπε νὰ εἶναι ὄλων μας προβλήματα καὶ οἱ δυσκολίες τους δικές μας δυσκολίες. Δὲν θάπρεπε νὰ κοιμώμαστε ἡσυχοί, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν πολυτέκνοι, ποὺ στενάζουν κάτω ἀπὸ τὸ θῆρος τῶν οἰκονομικῶν δυσκολιῶν καὶ τῆς ἐξαθλιώσεως. Οἱ χριστιανικὲς κινήσεις καὶ τὰ σωματεῖα ἔπρεπε νὰ κάνουν μία σταυροφορίαν γιὰ τὴν ὑποστήριξη αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, ποὺ τοὺς χαρακτηρίζομε ἀνόητους ἢ ἥρωας (ἀνάλογα μὲ τὴν

πολιτικότητά μας), ἀλλὰ ποὺ οὔτε μὲ τὸ δακτυλάκι μας δὲν ἐγγιζομε τὸ φορτίο τους.

Ἡ σταυροφορία θὰ μπορούσε νὰ συνίσταται σὲ δύο σημεία· στὴν συστηματικὴ προσπάθεια νὰ ἐφαρμοσθοῦν οἱ σχετικὲς διατάξεις τῶν κειμένων νόμων καὶ στὴν «ἀσφαλιστικὴ» ὑποστήριξη τῶν παιδιῶν τῶν πολυτέκνων. Ξέρω π.χ. πὼς πολλὰ συνεργαζόμενα σωματεῖα κάνουν ἐράνους γιὰ φτωχοῦς, φυλακισμένους κλπ. Τὰ μέλη τῶν σωματείων αὐτῶν δὲν θὰ μπορούσαν νὰ πληρώνουν μιὰ συνδρομὴ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι παιδιῶν ἀπόρων πολυτέκνων; Θὰ μπορούσε σὲ τέτοια περίπτωσι νὰ συγκεντρωθῆ ἕνα κεφάλαιο, ποὺ θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο γιὰ τὶς σπουδὲς ἀξιολόγων νέων ἢ γιὰ τὴν προίκισι κοριτσιῶν.

Προσωπικὰ πιστεύω ὅτι ἔχουμε χρέος ὕστερα ἀπὸ τὸ συστηματικὸ κήρυγμα πολυτεκνίας, νὰ δώσωμε δυνατότητες καὶ διεξόδους στοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦς, ποὺ ἀκούσαν τὸ κήρυγμά μας.

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΠΕΜΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

1962

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Α. Α. Ἀσπιώτης: Τὸ αἴτημα τοῦ ἀρτίου ἀνθρώπου εἰς τοὺς καιροὺς μας, σελ. 1-8. — Α. Α. Ἀσπιώτης: Ἡ πνευματικὴ ζωὴ καὶ ἡ νέα γενεά, σελ. 65-69. — Α. Α. Ἀσπιώτης: Ἡ πίστις, ὁ φόβος καὶ ὁ «νέος ἀνθρώπος», σελ. 97-102. — Ἀρ. Ἀσπιώτης: Ἡ ἀνάγκη τῆς κοινωνικότητας, σελ. 238-241. — Παν. Ι. Σπυροπούλου: Τὸ ἀνθρώπινον στοιχεῖον καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, σελ. 129-132. — Βασ. Σταθάκης: Τὸ μεταφυσικὸ κενὸ καὶ ἡ ἐποχὴ μας, σελ. 140-144, 171-175. — Α. Ν. Ζούμπου: «Βίος θεωρητικός», σελ. 197-198. — Καθ. Σπ. Καλλιὰφας: Ἡ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἠθικὴ κατὰπτωσης καὶ ἡ ἔλπις τῆς ἀνορθώσεως, σελ. 223-230, 263-267. — Καθ. Suigi Gedda: Ἡ αὐτοπραγματώσις τοῦ ἱατροῦ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον του, σελ. 231-237. — Suc Baresta: Ἡ Βαβέλ καὶ ὁ κοσμοναύτης, σελ. 289.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: E. Behr-Sigel, μετ. Αἰκ. Ἀλεξανδρίδου: Τὸ πνευματικὸ μῆνυμα τοῦ Γκόγκολ, σελ. 103-108, 145-150 201-209. — Ἀθ. Πατμίου: Pierre Teilhard de chardin σελ. 133-139. — Βασ. Σταθάκης: Τὸ μεταφυσικὸ κενὸ καὶ ἡ ἐποχὴ μας, σελ. 140-144, 171-175. — Α. Ν. Ζούμπου: «Βίος θεωρητικός», σελ.

197-198. — Α. Ν. Ζούμπου: Ἡθικότης καὶ νόμος, σελ. 242-243. — Α. Ν. Ζούμπου: Πολιτισμὸς καὶ Παιδεία, σελ. 306.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Ἐλ. Κούκου: Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Κρήτης ἀπὸ τὸν Νικηφόρο Φωκᾶ, σελ. 9-16.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Γ. Διαμαντίκου: Ἡ πορεία τῶν οἰκονομικῶν μας, σελ. 37-41. — Ἀθ. Καραμπέτσου: Τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα στὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη, σελ. 76-80, 109-112. — Ζ. Σαραντιδου: Ταιζέ, ἕνας πνευματικὸς φάρος στὴ Γαλιλία, σελ. 81. — Στ. Βίττη: Μιά ματιὰ στὸ ἔργο τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν τῆς Σαντορίνης, σελ. 84-88. — Βασ. Λαζανᾶ: Ὁ Κικέρων περὶ κωφῶν καὶ τυφλῶν, σελ. 113-115. — Μελ. Π. Ἀντωνοπούλου: Ὅταν μιλήθῃ ἡ ἀγάπη, σελ. 176-179. — Α. Ν. Παπαδοπούλου: Τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ πλεονεκτήματα ἐνὸς παγκοσμίου ἀφοπλισμοῦ, σελ. 182-184. — Ι. Μαθιοπούλου: Ἐλληνας στὴ Γερμανία καὶ τὸ Βέλγιο, σελ. 210-213. — Ἀρ. Α. Ἀσπιώτης: Ἡ ἀνάγκη τῆς κοινωνικότητας, σελ. 238-241. — Π. Μάϊνα: Τὸ πρόβλημα τῶν γεωργικῶν ἀσφαλίσεων παρ' ἡμῖν, σελ. 244-249. — Charles Malik: Πέραν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, σελ. 257-262. —

Γ. K h o d g e, Μετάφρ. Αικ. Ἀλεξανδρίδου: Τὸ νόημα τοῦ γάμου, σελ. 274-280. — Α. Ἀλεξοπούλου: Ἡ μελαγχολία τῶν Ἑλλήνων, σελ. 268.

Καθηγ. Κ. Β. Χωρέμη: Ὁ ρόλος τοῦ παιδιάτρου εἰς τὴν οικογένειαν τοῦ ἀναπήρου παιδιοῦ, σελ. 214-217.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Ε. Β e h r S i g e l, Μετάφρ. Αικ. Ἀλεξανδρίδου: Τὸ πνευματικὸν μήνυμα τοῦ Γκόγκολ, σελ. 103-108. — Ἀ ν δ ρ ε σ τ. Παπαδοπούλου: Ἡ προσωπικότης Ἰωσήφ τοῦ Παγκάλου καὶ Ρωμανὸς ὁ Μελωδός, σελ. 116-120. — S e n G i l l e t μετ. Α. Α. Ἀλεξ: Σημερινές δυσκολίες τῆς πίστεως, σελ. 193-196. — C. S. S e w i s: Βοηθεὶ ἢ προσευχῆ; σελ. 151-154. — Σ τ. Λ α γ ο υ ρ ο ὕ: Ἡ ἀγιογραφικὴ κίνησις εἰς τὴν ρωμαιοκαθολικὴν ἐκκλησίαν, σελ. 199-200. — G e o r g e K. S c h w e i t z e r: Μεταφρ. Σ. Μπόλα: Πίστις καὶ ἐπιστήμων, σελ. 281-283.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Ἀρ. Α. Ἀσπιώτη: Ἐρωτήματα τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἡ ἀγωγή, σελ. 33-36. — W a l a c e R e s e n b a u e r: Μερικὲς σκέψεις γιὰ μιὰ νέα ἀντιμετώπισι τῆς Ἐκπαιδεύσεως, σελ. 50-52. — Ἀρ. Α. Ἀσπιώτη: Ἡ πνευματικὴ ζωὴ καὶ ἡ νέα γενεά, σελ. 65-69. — Ἀρ. Α. Ἀσπιώτη: Ἡ πίστις—ὁ φόβος—ὁ «νέος ἀνθρωπος», σελ. 97-102. — Β. Χαρῶνη: Προσπάθειαι διὰ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν τῆς οἰκογενείας, σελ. 297. — Δ. Σ. Μπότσεα: Ἡ ἱατρικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὰς Η.Π.Α., σελ. 308.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ - ΤΕΧΝΗ: Ν. Λαυρεντίου: Ἐνας δαμαστής τῆς μελαγχολίας, σελ. 17. — Εἰρήνης Ἀστερίου: Μιά μικρὴ προσφορά, σελ. 24-25. — Παν. Μαθιοπούλου: Ἡ τέχνη τῶν Μωσαϊκῶν τῆς Ραβέννας, σελ. 42-43. — Ἰγν. Σακάλῃ: Ἐνα βλέμμα στὴν ποίησι τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, σελ. 44-49.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Καθ. Α. Γαλανοπούλου: Ὁ κατακλισμός τοῦ Δευκαλίωνος, σελ. 72-75. — Δ. Κ. Δυὸ ἐκθέσεις—μιὰ

κατάκτησις, σελ. 218-219.

ΜΟΡΦΑΙ: Ν. Λαυρεντίου: Ἐνας δαμαστής τῆς μελαγχολίας (Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός), σελ. 17-23. — Εἰρήνης Ἀστερίου: Γιὰ τὰ 300 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Blaise Pascal, σελ. 24-25.—Ε. Β e h r S i g e l. Μετ. Αικ. Ἀλεξανδρίδου: Τὸ πνευματικὸν μήνυμα τοῦ Γκόγκολ, σελ. 103-108. — Ἀθ. Πατμίου: Pierre Teilhard de Chardin, σελ. 133-139.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ: Ο ὕ τ τ ι ς: Ὑστερα ἀπὸ τὴ διακήρυξη, σελ. 53-56.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Ἐλ. Μάϊνα: Ὁ ἐρχόμενος, σελ. 16. — Τὰ πυρωμένα βέλη, σελ. 83. — Ὁ θρηυτής, σελ. 112. — Ὁ πόνος μου, σελ. 154. — Ὁραϊὸς κάλλι, σελ. 198. — Ὁ δευτερός Σου Εὐαγγελισμός, σελ. 219. — Στὸ πλάϊ Σου, σελ. 230. — Ἀφρησι, σελ. 262. — Παρουσία, σελ. 273. — Ἰ. Γεωργίτσα: Γαλαξίας, σελ. 23. — Στὸν στίχο, σελ. 181. — Σ τ. Μ π ο λ έ τ σ η: Ἀσάλευτα σκαριά, σελ. 25. — Μπροστὰ σὲ μιὰ παλῆα εἰκόνα, σελ. 120. — Π. Σίλα: Σάλπισμα, σελ. 41. — Τ. S. E l i o t, μετάφρ. Ἀγγ. Μόσχου: Χαρικό ἀπ' τὸ «Βράχο», σελ. 70-71. — Γ. Δ. Καχριμάνη: Κρίσι ἀγάπης, σελ. 115. — Ν. Καμβύση: Ἄς ποῦμε, σελ. 184. — Ξεχασμένες πολιτείες, σελ. 243. — Γιαν. Καμαρινάκη: Ὀνειρο, σελ. 196. — Ν. Τυπάλδου: Ὁ καιρὸς τῶν γλαυκῶν ὀριζόντων, σελ. 209. Τὸ ἀντιπάλεμα, σελ. 307.

ΑΠΟΦΕΙΣ: σελ. 26.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ: σελ. 29, 57, 89, 121, 155, 185, 220, 250, 284, 314.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ: σελ. 29, 62, 92, 156, 187, 221, 250, 315.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: σελ. 224.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ: σελ. 31-32, 63-64, 94-95, 124, 157, 190, 223, 252-253, 286, 317.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ: σελ. 96, 125, 158, 191, 254, 286.

Ἀλφαβητικὸν εὔρετήριον 1962 είκοστού πέμπτου τόμου.

A

Ἀγάπη	28, 176, 186, 191, 220
Ἁγία Γραφή	26, 27, 29
Ἀγιογραφικὴ κίνησις	199
Ἀγωγή	33, 63, 64, 65, 191, 285
Ἀθειστικὴ προπαγάνδα	223
Αἴγυπτος	62
Ἀνάπηρο παιδί	161
Ἀπόρρητα τῆς Νυρεμβέργης	94
Ἄρνησις	29
Αὐτοπραγμάτωσις ἱατροῦ	231
Ἀφοπλισμός	182

ΑΧΕΠΑ	156
-----------------	-----

B

Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ χωριοῦ 59, 68, 121	
«Βιομηχανικὴ Ἐπιθεώρησις»	62
«Βίος θεωρητικός»	197
Βούλγαροι	95

Γ

Γαλιλαῖος	26
Γάμος	274, 285
Γεωργικὲς κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις	244
Γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ	84

Γκαγκάριν	92	Λύκειον Ἑλληνίδων	223
Γκλέν	122, 180, 253	M	
Γκόγκολ	103, 145, 201	Μελαγχολία Ἑλλήνων	268
Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός	17, 44	Μεταρρύθμισις τῆς Παιδείας	31
E		Μορφωτικά κέντρα Αἰγύπτου	62
*Ἐκθεσίς Ἑλληνικῶν Ἐκδόσεων	187	Μπρέχτ	26
*Ἐκκλησία Ὀρθόδοξος	57	Μωσαϊκὰ τῆς Ραβέννης	42
*Ἐκπαιδευσίς 50, 124, 157, 190, 210, 285		N	
*Ἑλληνες στὴ Νυρεμβέργη	57, 89	Νεοἄλληνες	31
*Ἐντυπα λαθρόβια	187	Νεολαία	31
*Ἐπιστημονικά Συνέδρια	185, 224	Νικηφόρος Φωκᾶς	9
«Ἐπιτάφιος» Περικλέους	131	O	
*Ἐρως καὶ γάμος	32	Οἰκονομικά	37
Z		*Ὀκτωβρίου 28ῆ	253
Ζάντερ Λέων	57	*Ὀρθόδοξος κίνησις	185
H		Π	
*Ἠθικὴ κατάρτισις	225, 263	Πάγκαλος Κώστας	93
*Ἠθικότης καὶ νόμος	242 ^ω	Παιδίατρος	161
*Ἡλεκτρονικὸς ἐγκέφαλος	129, 314	Παπαδιαμάντης Ἄλ.	76, 109
*Ἡρωϊσμός	252	Pascal Blaise	24, 224
Θ		Pierre Teilhard de Chardin	133, 186
Θέατρον	30, 62, 93, 123, 188, 222.	Πίστις	193, 281
Θεολογία	60-61, 220	Πολιτισμὸς	90, 124
Θεοτοκᾶς Γιώργος	30	Πρόνοια	28, 176, 186, 191
I		Προσευχὴ	151
*Ἰεραποστολὴ στὴν Ἀφρικὴ	154, 220	Σ	
*Ἰωσήφ ὁ Πάγκαλος	116	«Σπάρτακος»	157, 284
K		«Συμπόσιον» Δάντη	214
Camus	124	Συνεταίρισμοι	84
Καζατζάκης	58	T	
Καλομοίρης Μ.	156, 251	Ταιζέ	81
Κατακλισμός τοῦ Δευκαλίωνος	72	Ταίμι Ἀίκιο	252
Κικέρων	113	Τέχνη	222
Κινηματογράφος	221, 222	Τιτώφ	180
Κλήρος	90	Τολτάν Κουτάλυ	29
Κοινωνικὴ δικαιοσύνη	250	Τσοῦρκας Κλ.	95
«Κοινωνικός», ὄρατόριο	187, 189	Φ	
Κοινωνικότης	238	Φεστιβάλ Ἐπιδαύρου καὶ Ἀθηνῶν 221,	250
Κρήτη	9	Φυλακαὶ	32
Κύπρος	155	X	
Κωφάλαοι	113, 214	Χανσενικοί	94
Λ		Χατζιδάκης Νικ.	91
Λογοτεχνικὰ σωματεία	30	Χειροτεχνία Ἑλληνική	92
Λουδοῦλι Ἀλμπερτ	90		
Λυκαβηττός	93		

Μηνιαῖον Περιοδικὸν «Ἄκτινες», ὄργανον τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων». Ἐκδοσίς Χριστ. Ἐνώσεως «Ἄκτινες». Γραφεῖα: ὁδὸς Καρύτση 14, Ἀθῆναι-124. (Τηλ. 235-023). Θεσσαλονίκη: Ἀγίας Σοφίας 38.—Υπεύθυνος: Γ. Δ. Ἰατρίδης, κατοικία Ἀριστοφάνους 10 Ἀθῆναι-114. —Ἐτησίαι συνδρομὴ δρχ. 45, ἔξωτ. δολλ. 3, —Προϊστ. Τυπογραφείου Δ. Παπακωνσταντίνου, Μαυρομηχάλη 176. —Χειρόγραφα, δημοσιευόμενα ἢ μὴ, δὲν ἐπιστρέφονται.